

GRACE *for* GRACE

Thema: het huwelijk

De Here Jezus is de hoeksteen van Gods Koninkrijk, het fundament waar alles van afhangt. Geen onbelangrijke bouwsteen voor de voortgang van het evangelie is het christelijke huwelijk en gezin. Hoe houdt het stand onder de druk van de ontwikkelingen in de Westerse samenleving?

3

Interview

“Om Hem te kennen, samen”, dat is wat Simon de Visser uit Middelburg drijft in zijn zoektocht om, samen met zijn vrouw Nelie, hun kinderen en met andere gelovigen het evangelie uit te dragen in hun omgeving.

14

Van het zendingsveld Nederland

Het evangelie in een post-christelijke cultuur

Overzee

Het moeizame zaaien van het Woord van God in Myanmar gaat voort

18

Lees je Bijbel

Nieuwe Testament: Johannes 15

De toespraak van de Here Jezus over de landman, de ware wijnstok en de ranken spreekt tot de verbeelding, maar wat is de kern?

6

Oude Testament: Elija

De actualiteit van een oudtestamentisch profeet als wegbereider voor Gods heil

19

THEMA
HUWELIJK

Van de redactie

“Lees je Bijbel, bid elke dag,” wie kent dit mooie kinderlied niet? De woorden zeggen precies wat “Grace for Grace” beoogt: een stimulans zijn om de Bijbel te lezen en om de boodschap ervan toe te passen in het dagelijks leven. En met Bijbel lezen bedoelt de redactie het lezen, bestuderen en overdenken van Bijbelteksten in hun context. Zij vertrouwt erop dat God zo door Zijn Woord spreekt. En door Hem te gehoorzamen vinden gelovigen hun weg om als waardige vertegenwoordigers van het evangelie van de verlossing in Jezus Christus te leven. En uiteindelijk is dat ons doel: de verspreiding van de boodschap van verlossing en het Koninkrijk van God.

Makkelijker gezegd dan gedaan. Onze levens zijn overvol. We volgen misschien al een Bijbellesrooster. Moeten we daarnaast dan nog extra Bijbelstudie doen? Er moet niets. Het laatste wat “Grace for Grace” wil doen is christenen over de kop jagen. Uitgangspunt is “grace”, genade. En liefde maakt creatief. De liefde voor God en Zijn Woord geeft ons inzicht hoe we slimmer om kunnen gaan met onze tijd en capaciteit en zo toch gaatjes vinden om de Bijbel grondig te lezen en manieren vinden om de boodschap ervan ons eigen te maken.

Gereedschap

“Grace for Grace” wil gereedschap aanreiken om efficiënt en effectief met de Bijbel om te gaan. Dat is geen nieuwe methode, maar het voorzien van wat aandachtspunten hier en daar, net iets meer dan een voetnoot in een studiebijbel. En dan gaat het in de eerste plaats niet om een uitleg, maar om hoe een tekst op een verantwoorde manier benaderd

Aankondiging: thema Ready Writer: Ezra-Nehemia

Als we de boodschap van het boek Nehemia op een betrouwbare manier proberen toe te passen, komen we erachter dat we niet om andere Bijbelboeken heen kunnen die te maken hebben met de tijd van en na de ballingschap. Het resulteert vanzelf in een grondige studie van de periode vanaf de profeten die waarschuwen voor de wegvoering tot de geboorte van Jezus, ca. 700 v.Chr.-0. Vaak wordt Nehemia geïnterpreteerd als een aansporing om te herstellen wat verloren is gegaan, wat betreft het christelijke getuigenis in onze samenleving, vergeleken met de kracht van het christendom in de dagen van Paulus. Maar die interpretatie lijkt niet te stroken met de lijn van de heilsgeschiedenis. Wat kunnen christenen vandaag de dag leren van Nehemia?

prof. dr. G. Ch. Aalders in 1931 (foto Wikipedia)

wordt. Verder wil het een forum zijn, met een open vizier. Wij zijn geen Bijbelgeleerden, geen academici, kennen geen Grieks of Hebreeuws. Maar we kennen gelovigen aan wie God de gaven van de Geest heeft gegeven van herder en leraar. Zij zijn betrouwbare broeders en zusters die niet hun eigen theologische standpunten verkondigen, maar zich hebben toegewijd aan de uitleg (exegese) van Gods Woord, vanuit de grondtekst. Mochten we er niet uitkomen, dan zijn zij bereid om de helpende hand te bieden.

Psalm 119 en genade

Als er iemand liefde voor Gods Woord aan de dag legt, is het wel de dichter van Psalm 119. Het is een bijzondere Psalm, om meerdere redenen, maar zeker omdat de dichter laat blijken dat God Zich openbaart in Zijn Woord. Hij schrijft dat toe aan Gods goedheid. De dichter realiseert zich dat hij iets kostbaars in handen heeft. Hij noemt het zelfs “leven”. Daarmee slaat hij een brug tussen het Oude en het Nieuwe Testament, of beter gezegd, hij laat ze in elkaar overlopen. Het was [prof. dr. G. Ch. Aalders](#) (1880-1960) die zich sterk heeft gemaakt voor het beschrijven van het Oude Verbond als een genadeverbond. We kunnen ons bij het lezen van Psalm 119 niet aan de indruk onttrekken dat hij gelijk had. Vandaar dat wij uit de volheid van Jezus Christus “genade op genade” ontvangen hebben, “Grace for Grace”.

Er is onder bijbelwetenschappers veel belangstelling voor de structuur, het auteurschap, de chronologie en de culturele achtergrond van de Bijbelboeken Ezra en Nehemia, maar er zijn maar weinig theologen, onderwijzers en verkondigers van Gods Woord die zich wagen aan een hedendaagse toepassing. We willen daarom op zoek naar de boodschap van deze boeken, gebaseerd op exegese en een eventueel onderscheid tussen de boodschap aan de eerste lezers en de toepassing daarvan voor ons, nu.

Ready Writer doet in Grace for Grace Nr. 2 zelf een poging en wel met behulp van de heilsgeschiedenismethode van Sidney Greidanus, zoals hij deze heeft omschreven in zijn boek “Preaching Christ from the Old Testament”. Het is de bedoeling dat lezers van Grace for Grace hierop reageren, het commentariëren en eventueel met alternatieven komen.

De oase van het christelijke huwelijk

De dagen zijn kwaad, wist Paulus. Zolang Christus niet weerkomt, zal er strijd zijn. Maar Hij, de opgestane en verheerlijkte Heer, is Hoofd boven al wat is. De strijd woedt op allerlei fronten, zoals het huwelijk. Maar in Christus vindt het gelovige echtpaar alles wat nodig is voor een harmonieus samenzijn en kan er iets ontstaan wat het beeld oproept van een oase. Wat is het geheim?

Wat is het geheim van het christelijke echtpaar wiens huwelijk, laten we zeggen, niet is wat het zou moeten zijn, dat ze nog steeds bij elkaar zijn? Ze troosten zich met de gedachte dat het huwelijk de eenheid uitdrukt tussen Christus en de gemeente en willen gehoorzaam zijn aan wat volgens hen Efeziërs 5 te zeggen heeft over “dit geheimenis is groot”. Maar eerlijk gezegd is het voor hen een dagelijks terugkerende misère. Ze besluiten dat het hoort bij “je kruis dragen” en hebben het lijden er graag voor over om met een aards gegeven een hemelse realiteit uit te beelden. Maar is die gedachte juist? Is er plaats voor zo’n kwelling onder Gods kinderen?

Zo’n soort huwelijk heeft Paulus natuurlijk niet voor ogen. Hij is zelfs geen voorstander van een huwelijk dat gesloten wordt met als doel de eenheid van Christus en de gemeente uit te drukken. Dat is wat dit artikel zal aantonen. Wat Paulus in zijn brief aan de gelovigen te Efeze wel voor ogen heeft, is een volwassen gemeente, geestelijk sterk genoeg – in Christus en onder Zijn Hoofdschap – om de machten van de duisternis te weerstaan. Als liefde overwint en de gemeente er voortdurend voor zorgt dat zij door de Geest gevuld wordt, is het resultaat een verdere verspreiding van het evangelie. Gelovigen van Joodse en heidense achtergrond die hun

roeping verstaan om samen Gods heerlijke, onpartijdige genade bekend te maken, werken harmonieus samen, terwijl ieder zijn of haar unieke aandeel heeft in de groei van de gemeente. De gemeenschap van gelovigen die vervuld is met de Heilige Geest en het huwelijk en het gezin die vervuld zijn met de Heilige Geest, doorstaan de beproevingen en laten zien dat de Opstanding van Jezus Christus echt is.

Een praktische les

Dit geheimenis is inderdaad groot: de liefde van Christus voor de gemeente. Hoe heeft Hij Zich ooit zo voor haar over kunnen geven?! Hoe kan Hij haar zo koesteren? En wat zorgt Hij goed voor haar! Wat een heerlijk, eeuwig doel heeft Hij met haar! “Groots”, zou een betere vertaling zijn; het geheimenis is groot in de zin van omvang, belangrijkheid, of diepte, niet in de zin van moeilijk te begrijpen, ten minste, niet in de eerste plaats. Natuurlijk, wie kan zo’n liefde vatten? Maar dat is niet de reden waarom het een geheimenis genoemd wordt. Het is een geheimenis omdat God het altijd al wel in gedachten gehad heeft, lange tijd voor de mensheid verborgen gehouden, maar nu geopenbaard heeft. Dit artikel houdt de mening erop na dat het geheimenis in Efeziërs 5:32 Christus en de gemeente *is* (hieronder worden de andere twee opties besproken). Maar wat is dat dan, dat God voor de mensheid verborgen hield en verkozen heeft om nu, in de volheid der tijden (Gal. 4:4) te openbaren? Heeft hij het over iets anders dan het geheimenis dat hij in 3:3-9 noemt? Hier in 5:32 spreekt hij niet over heidenen die mede-erfgenamen zijn met de Joodse gelovigen van de belofte in Christus – de verlossing –, maar in beide gedeelten van de brief spreekt hij wel over eenheid. Eenheid lijkt de essentie te zijn, vanuit welke hoek je ook kijkt naar het geheimenis. De twee zijn één geworden. Je zou het als een tweevoudige eenwording

kunnen beschouwen, waarbij het eerste deel bestaat uit de insluiting van de heidenen bij de belofte door het bloed van Jezus. Het tweede deel betreft dan de verzoening van dat totale één geworden lichaam met God door het kruis (Ef. 2:16). Maar dat is alleen maar een technische analyse, die het principe van eenwording weergeeft dat we in hoofdstuk 5 terugvinden, Christus en de gemeente. Paulus is meer geïnteresseerd in de praktische toepassing ervan en daar zou het de lezers van de brief ook om te doen moeten zijn. En die praktische toepassing is niet een lichamelijke uitdrukking van een geestelijke realiteit, maar in vrede met elkaar leven, eensgezind, met de hulp van de Heilige Geest. Want zo creëren het echtpaar en het gezin een leefomgeving die onmisbaar is voor de geestelijke gezondheid en groei van de gemeente. Als die gewaarborgd is, kan Paulus verder: "Voorts ..." (Ef. 6:10). Nou, echtgenoot, hier is je voorbeeld van hoe je je vrouw moet liefhebben. En echtgenote, wees dan aan je man onderdanig, zoals de gemeente aan Christus. Jullie nemen nu deel aan het "orkest" van Christus, met de wereld om je heen (inclusief haar overheden en machten in de hemelse gewesten) als het publiek; wel een heel vijandig publiek. De man heeft de melodiestem, de vrouw de tweede stem, maar ze zijn even belangrijk voor de harmonie, die het publiek ervan overtuigt dat de componist-dirigent van deze symfonie alleen maar de opgestane Christus kan zijn. Paulus suggereert niet dat de ene partij moeilijker is dan de ander. Hij doelt in geen geval op moeite! Voor die Efezische vrouw in de eerste eeuw die onder de voorwaarde getrouwd was dat ze nog onder het gezag van haar vader bleef – en dat kwam in die tijd veel voor – moet het idee van onderdanigheid aan haar man haast vreemd en revolutionair overgekomen zijn. En anders, als de vrouw wel officieel haar man toebehoorde, was onderdanigheid een deugd die hoog aangeschreven stond in de toenmalige samenleving. Daar was niets nieuws aan. De nieuwigheid van het argument van Paulus zit hem in die toevoegingen, "als aan de Here" en "gelijk de gemeente onderdanig is aan Christus". Tegelijkertijd is het helemaal geen nieuwigheid. Dat laat Paulus een paar zinnen verderop blijken in zijn aansporing aan de man, waar hij teruggrijpt naar het allereerste begin van het huwelijk. Hij zet onderdanigheid in een heel nieuw perspectief, niet als onderdeel van een allegorie of een type, maar om het praktische aspect ervan. Hij doet dat door naar Christus te wijzen als het Hoofd van de gemeente, Zijn lichaam: zo is de man het hoofd van de vrouw. Dat maakt Christus-en-de-gemeente als het inspirerende, motiverende en volmaakte voorbeeld voor het beoefenen van liefde en onderdanigheid. Onderdanigheid krijgt een totaal andere gevoelswaarde vergeleken met het soort onderdanigheid dat de vrouw gewend was vanuit haar cultuur. Als ze nu aan haar man onderdanig is, weet ze in haar hart dat ze tegelijkertijd onderdanig is aan de Here. Met deze korte frase, "als aan de Here", worden in één klap alle christelijke echtgenotes van alle tijden en culturen bereikt met de boodschap.

Revolutionaire liefde

Om de verantwoordelijkheid van de christelijke echtgenoot een stevig fundament te geven verwijst Paulus naar Gods oorspronkelijke concept van het huwelijk in Genesis 2. Dat concept moet alle andere systemen van familierelaties te boven gaan. De christen-echtgenoot heeft geen excuus dat aan cultuur gerelateerd is, om de dingen anders te doen dan wat Paulus voorschrijft. Het heeft niets te maken met Romeinse of Joodse gewoonten; het uitgangspunt is Gods scheppingsorde. Dan laat Paulus zien hoe dit principe van huwelijks-eenheid, dat van "de twee zijn één geworden", toe te passen is op Christus en de gemeente, niet als een profetische vervulling, maar opnieuw, vanwege de praktische kant eraan, om aan de hand van dit voorbeeld uit te leggen hoe die eenheid werkelijk werkt, namelijk door de combinatie van onderdanigheid en opofferende liefde. De vereiste houding van de man naar zijn vrouw toe moet voor een Efezische christen heer des huizes (κύριος) revolutionair geweest zijn. Voordat zijn huis zich tot Christus bekeerde, had zijn vrouw de onmisbare taak als zakenpartner, die supervisie had over de slaven. Ook moest ze zijn erfgenaam ter wereld brengen – een taak die overigens niet beperkt was tot het Klein-Azië van de eerste eeuw, zoals het huwelijksleven laat zien van een beruchte Engelse koning uit de dagen van de Reformatie. Als het veiligstellen van de status en de naam van het huis niet zijn hoogste doel was in het leven, of als hij zijn plichten niet vervulde ten aanzien van zijn ouders in hun ouderdom, kon de vader hem voor de rechter slepen. Nu hij het welzijn en geluk van zijn vrouw als prioriteit stelde, riskeerde hij zijn burgerrechten. Het is daarom niet verwonderlijk dat voor hem "Christus heeft Zich voor haar overgegeven" zo dichtbij kwam. Er zijn christenmannen die "het geheimenis" (hun interpretatie ervan, tenminste) een hogere prioriteit geven dan hun huwelijk. Ze geven liever hun huwelijk op voor "het geheimenis" dan dat ze zichzelf overgeven aan hun vrouwen. Larietoe! Hoe kan het huwelijk ooit op het spel gezet worden door het volgen van het mooiste voorbeeld van opofferende liefde?!

Van een christenechtpaar wiens huwelijk de test niet doorstond, was de oorzaak van het falen duidelijk: de man had niet echt zijn vader en (met name) zijn moeder verlaten om "zijn vrouw aan te hangen" (NBG). Dat was tegen zijn cultuur in en hij werd door zijn ouders aan dat feit herinnerd op een manier die niet veel verschilt van hersenspoeling. Waren ze dan niet gek op elkaar? Jazeker! Maar de strijd was, zoals altijd, niet tegen vlees en bloed. Als hij goed gelet had op Paulus' boodschap in Efeziërs 5 zou hun liefdesverhaal een vervolg gehad hebben. Als Paulus toe is aan de rol van de Heilige Geest in een harmonieus huwelijks- en gezinsleven, lijkt het alsof hij de pen even neerlegt en denkt: "Hier moet ik flink aandacht aan besteden. Dit is van levensbelang! Hij zou zijn laatste geld besteed hebben aan een nieuwe inktpot, om het prachtige gedeelte over dit onderwerp af te maken

voor zijn geliefde broeders en zusters te Efeze en omstreken (en voor ons!).

De interpretatie van "dit geheimenis" heeft tenminste drie opties (Hoehner, zie pagina 1, voetnoot 1): allereerst het huwelijk zelf, ten tweede het huwelijk als type of uitbeelding van de eenheid tussen Christus en de gemeente en ten derde specifiek de eenheid van Christus en de gemeente zelf. De eerste optie is nogal mystiek (het huwelijk als iets dat intrinsiek heilig is, een sacrament), iets dat Paulus niet in gedachte gehad kan hebben.

Volgens de tweede mogelijkheid denken sommigen bij het geheimenis aan een uitdrukking van een diepere betekenis dan het menselijke huwelijk in Genesis 2:24, namelijk dat het verwijst naar, een beeld is van de eenheid van Christus en de gemeente. Maar, zoals is gezegd, nergens in het Nieuwe Testament verwijst het woord geheimenis naar een diepere betekenis; het is juist iets dat voorheen verborgen was, maar nu geopenbaard is. Het is bekendgemaakt. De betekenis is voor iedereen beschikbaar. Hoehner zegt (zie pagina 1, voetnoot 1): "Verder spreekt de context (v. 30) al over christenen die leden zijn van het lichaam van Christus, en Genesis 2:24 dient hier alleen om een menselijke illustratie te geven van die geestelijke eenheid." De beeldspraak moet niet worden omgedraaid. Paulus zet hier niet uiteen dat het menselijke huwelijk zoals dat in Genesis wordt voorgesteld een allegorische, profetische of vergeestelijkte betekenis heeft, samengevat met het woord geheimenis. Mensen trouwen niet om een goddelijke gedachte uit te drukken, ook christenen niet. Mochten ze dat wel doen, dan is dat geen garantie voor een voorbeeldig huwelijk of zelfs dat het standhoudt. Tegenwoordig trouwen mensen omdat ze van elkaar houden, ze elkaar trouw beloven en tegenover de maatschappij hun verantwoordelijkheid als echtpaar aanvaarden. Voor christenen komt er nog bij dat ze het huwelijk erkennen als door God ingesteld. De derde mogelijkheid is het geheimenis te zien als "de twee die één worden", namelijk Christus en de gemeente.

De laatstgenoemde zienswijze komt volledig overeen met de benadering van het huwelijk als een louter aards maar desondanks geestelijk (niet vergeestelijkt) gegeven. Dat deze mogelijkheid de juiste is, wordt onderstreept met het feit dat Paulus zegt: "... maar ik spreek ..." Hoehner zegt hierover dat Paulus met deze woorden "... erop wijst dat hij niet doorborduurt op de lichamelijke eenheid van man en vrouw. Paulus verwijst naar het geheimenis van de eenheid van Christus en de gemeente, dat al genoemd is in de verzen 29-30. In dit vers citeert Paulus 'de twee zullen één vlees zijn' in Genesis 2:24 als ondersteuning voor die eenheid. Hoewel de lezer gewoonlijk denkt dat het gedeelte in Genesis over de lichamelijke eenheid gaat, kiest Paulus ervoor om duidelijk uit te leggen wat hij wél bedoelt, namelijk dat hij in feite spreekt over de eenheid van Christus en de gemeente. Aan de an-

dere kant gebruikt hij dit gedeelte ter ondersteuning van de aansporing aan de man om liefdevol voor zijn vrouw te zorgen, als zijn eigen lichaam/vlees (vv. 28-30). Zo wordt Genesis 2:24 op tweevoudige wijze gebruikt. [Hanson citerend uit diens boek "The Unity of the Church in the New Testament":] 'de gemeente is, aan de ene kant, een onafhankelijk persoon, het voorwerp van de liefde van Christus, en, aan de andere kant, zo nauw met Hem, het Hoofd, de Verlosser, verbonden, dat zij samen een eenheid vormen'. Dit is het geheimenis." En dit geheimenis geeft Paulus als een voorbeeld. Om het simpel te zeggen, voor mannen en vrouwen is er geen beter voorbeeld van eenheid dan dat van de eenheid van Christus en de gemeente. Het is een veel betere illustratie dan die van een stel zwanen, mannetje en vrouwtje. Trouwens, als we het toch over de trouw van zwanen hebben, wat een schaamte moet dat bezorgen aan een christen-man die van zijn vrouw scheidt, omdat hij niet helemaal zichzelf kan zijn, zich niet begrepen voelt of gevangen en meer bevrediging vindt bij zijn nieuwe vriendin. God wil toch dat hij gelukkig is? Wat een onzin! Echtscheiding is misdaad.

Het huwelijk is geen geheimenis, noch heeft het een diepere, geestelijke betekenis, maar is, als het goed is een afspiegeling van de wonderlijke geestelijk realiteit van Christus en Zijn gemeente. Paulus zegt om die reden tegen de gelovigen te Efeze, "wordt voortdurend vervuld met de Geest, zodat Hij het jou mogelijk kan maken om onderdanig te zijn en lief te hebben zoals het Koninkrijkskinderen betaamt." Dat is de garantie voor een gelukkig, sterk huwelijksleven en gezinsleven, dat het Koninkrijk van God dient. Paulus vermaant de christelijke gemeenschap om zich anders te gedragen dan zij die nog in de duisternis zijn, om kinderen van het licht te zijn. Ze hebben individueel de Heilige Geest nodig om een christusgelijkvormig karakter te ontwikkelen, maar misschien hebben ze Hem nog veel meer nodig om hun relaties door Hem te laten beheersen in hun gemeenschapsleven.¹ De dagen zijn kwaad. Er is van allerlei slechtheid om hen heen. Wees daarom niet dwaas, maar wijs. Dat is waarom het gaat. Hugo de Jong

¹ Zie Gordon Fee, God's Empowering Presence, pagina 722.

Jezus neemt afscheid: “Blijf in Mij”

HET LEVEN TOT VERHEERLIJING VAN DE VADER

De beeldspraak van de Here Jezus van landman, wijnstok en ranken heeft vele overdenkingen opgeleverd en heeft geleid tot allerlei suggesties voor toepassingen. Maar in hoeverre raken deze de bedoeling van de Here Jezus met Zijn toespraak? Wat moeten Zijn discipelen ervan begrepen hebben? Strookt de uitleg met de strekking van het Johannesevangelie?

De directe context van Joh. 15:1-17, de beeldspraak van de landman, de ware wijnstok en de ranken, is Joh. 13-17, Jezus' afscheidsrede tot de elf discipelen, waarin hij leert wat zijn Koninkrijk inhoudt in de periode dat de eeuwigheid nog niet is ingegaan, de tijd tussen Zijn heengaan en Zijn wederkomst. Binnen die toespraak functioneert het gedeelte als eerste van twee praktische toepassingen. Dit eeuwige leven is het hoofdthema van Johannes (zie 20:31) en is het leven tot verheerlijking van God de Vader.

Achtergrond

Joh. 15-16 zou samengevat kunnen worden met liefde (15:1-17) en haat (15:18-16:33). De Here Jezus heeft al uitgelegd dat Zijn heengaan tot de Vader de komst inhoudt van de Heilige Geest. Die zal hen bijstaan en ervoor zorgen dat de discipelen in al het nodige zijn voorzien. Zo zullen ze tijdens de afwezigheid van hun Meester standhouden, maar ook de opdracht uit kunnen voeren waarvoor de Here Jezus hen de wereld in zendt, namelijk om de boodschap van het eeuwige leven te verkondigen en een leven te leiden tot verheerlijking van de Vader. Wat ze nu nog niet *kunnen* begrijpen, maar later wel, is dat die voorziening hun innerlijk betreft (zie 13:7). Het is een voorziening in de innerlijke verandering van hun leven, die nodig is om dat leven tot verheerlijking van de Vader te leven. Tegelijkertijd is die innerlijke verandering de basis van waaruit het eeuwige leven in de wereld verkondigd wordt.

Opmerkelijk is dat de Here Jezus Zijn discipelen rein verklaart, en wel "...om het woord, dat Ik tot u gesproken heb". Uit andere tekstgedeelten in het Johannesevangelie blijkt dat "om het woord" niet betekent dat het door de Here Jezus gesprokene uit zichzelf een reinigend werk in de discipelen gedaan heeft, maar impliceert dat de discipelen op dat woord zijn ingegaan (zie 6:68-69 en 17:8, met als tegenhanger 8:31). Maar dat is pas het begin. De Vader zal doorgaan met Zijn reinigende werk, zodat de discipelen hun missie glansrijk zullen vervullen. De Here Jezus belooft ondertussen voor hen in het Huis van de Vader plaats te bereiden, zodat Hij hen

bij Zijn wederkomst tot Zich kan nemen. Hij kan die garantie geven, vanwege het werk en de bijstand van de Trooster, de Heilige Geest.

In het gedeelte van Joh. 15:1 tot en met 16:33 geeft Jezus zijn discipelen onderwijs over hun rol in de voortgang van Gods heil, het eeuwige leven, van het moment van heengaan tot aan Zijn wederkomst. Hoe ziet het leven van de discipelen er in die periode uit? Hoe kunnen zij niet *van* (uit) de wereld zijn en tegelijkertijd wel *in* de wereld (Joh. 17:16)? Dit thema is niet alleen voor deze eerste groep discipelen uitgewerkt, maar ook voor hen die later in hun woord zouden geloven (17:20).

De beeldspraak van de landman, de ware wijnstok en de ranken, is de eerste praktische toepassing. Zij betreft de relatie tussen de zendelingen en hun Zender en het onderhouden daarvan. Het is een relatie van, aan de ene kant, volkomen afhankelijkheid van Hem en aan de andere kant volkomen toerusting door Hem. De zending zelf heeft twee focussen:

a) de verkondiging van het eeuwige leven en het getuigenis daarvan in de wereld, b) de verheerlijking van de Vader. Deze twee focussen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en in de tekst moeilijk te onderscheiden. Als de relatie met God en met de andere discipelen, het innerlijke leven, goed zit, tot verheerlijking van de Vader is, is er verkondiging en getuigenis in de wereld. De Here Jezus komt hiermee terug op wat Hij Zijn discipelen al eerder zei, naar aanleiding van Zijn voorbeeld in de voetwassing: "Een nieuw gebod geef Ik u, dat gij elkander liefhebt; gelijk Ik u liefgehad heb, dat gij ook elkander liefhebt. Hieraan zullen allen weten dat gij discipelen van Mij zijt, indien gij liefde hebt onder elkander" (13:34-35).

Aard van de tekst

De aard, of de toon van de hele toespraak en ook van het gedeelte over de ware wijnstok, is troost en aansporing. Dat wil zeggen dat de Here Jezus in de eerste plaats geen nieuwe onderwijzingen geeft, hoewel die wel in de aansporing verweven zitten. Belangrijk is de les dat *de verheerlijking van de*

Here Jezus de eeuwigheid inluidt: door Zijn heengaan, Zijn dood en opstanding, is Hij de weg tot de Vader, "de weg, de waarheid en het leven", wat tegelijkertijd de komst van de Heilige Geest inhoudt. *De komst en taak van de Heilige Geest* is de centrale boodschap van het nieuwe verbond, waarbij de Heilige Geest in de discipelen komt wonen en op die manier zorgt voor de verbintenis met de Vader en de Zoon, innerlijke vernieuwing bewerkt en bijstand verleent. *De rol van de apostelen in Gods heilsgeschiedenis*, ten opzichte van Israël is de volgende les. Het is hun taak om als Zijn gezanten de boodschap van het eeuwige leven uit te dragen. Deze onderwijzing impliceert de Here Jezus door Zichzelf de *ware* wijnstok te noemen. Zijn soevereine aanwijzing van en liefde voor de twaalf apostelen loopt parallel met Gods verkiezing van Jacob, de vader van de twaalf stamvaders. Doordat zij zelf rein verklaard zijn, geheiligd zijn en worden (apart gezet zijn voor deze taak, zie 17:17-19) kunnen zij het eeuwige leven verkondigen. Als laatste onderwijst Jezus zijn discipelen aangaande *de aard van het nieuwe verbond*. De nadruk ligt op relatie (vriendschap), in tegenstelling tot functie (slaaf

zijn), zowel met betrekking tot de Here Zelf als tot de onderlinge omgang.

De komst en het werk van de Heilige Geest lijkt in 15:1-17 niet aan bod te komen, maar zit er wel in verborgen. Als de Here Jezus in 14:15 (en verder) spreekt over het bewaren van Zijn geboden, koppelt Hij dat meteen aan de komst van de Heilige Geest en in 15:1-17 komt Hij daarop terug. Ook in het voortgaande snoeiwerk van de Vader zit het werk van de Heilige Geest verscholen, want “die zal u alles leren” (14:26) en “Hij zal u de weg wijzen tot de volle waarheid” (16:13).

De ontvangers van de boodschap

In eerste instantie zijn de elf discipelen de ontvangers van de boodschap. Zij zijn door de Here Jezus uitgekozen en aangewezen, op aanwijzing van de Vader (zie 17:6-19); vervolgens zijn zij “die door hun woord in Mij geloven” (17:20) de ontvangers van de boodschap. Maar wat is het lezerspubliek dat Johannes voor ogen heeft? Deze vraag heeft invloed op de beschouwing van het gedeelte 15:1-17. Als we ervan uitgaan dat 20:31 slaat op het gehele boek en niet alleen op de tekenen die de Here gedaan heeft, is de gedachte aannemelijk dat Johannes zich richt op mensen die nog niet tot geloof gekomen zijn¹. Ook moet het publiek welhaast bekend zijn met het Oude Verbond. Hoofdstuk 1 versterkt dat vermoeden. De tegenstellingen Mozes-Jezus, wet-genade en de beschrijving van de Here Jezus van Natanaël als “een ware Israëliet” wijzen op dat spoor. Ook het slot van de beschrijving van Jezus’ aardse bediening, Joh. 12:37-50 benadrukt de rol van Israël in Gods heilsplan. Israël is niet toegekomen aan de vervulling daarvan, maar ook dat lag al in Gods raadsbesluit besloten. De noodzaak van het geloof in Jezus als de Messias voor de eeuwige behoudenis is universeel, geldt evenzeer voor de Jood als voor de Griek. Niet in Hem geloven is in de duisternis wandelen, geloven in Hem is het licht des levens hebben. Op het eerste gezicht past de afscheidstoespraak (de hoofdstukken 13 tot en met 17 niet in de gedachte dat het Johannesevangelie ook daadwerkelijk evangelisch bedoeld is, dat wil zeggen, geschreven om ongelovigen te helpen om tot geloof te komen. Maar het gedeelte laat wel heel duidelijk zien wat het betekent om een christen te zijn, wat het praktisch inhoudt om te geloven dat de Messias Jezus is. En juist in dit gedeelte vinden we de krachtige belijdenis van de Here Jezus Zelf: “Ik ben de weg en de waarheid en het leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij” (14:6). Juist door het evangelie van Johannes te lezen door de bril van een “zoeker” kunnen zij die Jezus al als Messias erkennen veel leren.

Indeling

Een schematisch overzicht van dit gedeelte van de afscheidstoespraak van de Here Jezus is onderaan deze overdenking

gezet en kan als pdf worden gedownload. In hoofdzaak valt het in twee delen in te delen: I de beeldspraak (1-8) en II de beeldspraak concreet gemaakt (9-17).

I (1-8) De beeldspraak van landman, ware wijnstok en ranken: aansporing: “Blijft in Mij”

I.i. (1-2) De beeldspraak opgezet

De focus ligt op vrucht dragen. Het beeld van de landman is duidelijk: wat geen vrucht draagt, haalt hij weg, wat wel vrucht draagt, snoeit hij. De Vader snoeit² de rank aan de ware Wijnstok die vrucht draagt, om te zorgen dat deze meer vrucht draagt. De discipelen begrijpen al wel waar het om draait: de wil van de Vader vervullen. Daarvoor heeft de Vader Zijn *ware* Wijnstok gegeven.

Met “Ik ben de *ware* Wijnstok” valt de Here Jezus met de deur in huis. Hij gebruikt het woord “*ware*” om een contrast aan te geven. De lezer van het Johannesevangelie is al eerder gewezen op dat contrast, met Joh. 12:37-43 nog vers in het geheugen. Hier zet de Here Jezus Zichzelf in het licht van Gods roeping van het volk Israël als Gods wijnstok. En met die roeping waren ze vertrouwd (Ps. 80:9-16; Jes. 5:1-7, 27:2 e.v.; Jer. 2:21, 12:10 e.v.; Ezech. 15:1-8, 17:1-21, 19:10-14; Hos. 10:1-2). Het volk Israël, Gods wijnstok onder het oude verbond, had gediend als voorafschaduwing van de *ware* Wijnstok, de Here Jezus. De geschiedenis leert dat Israël aan de ene kant als natie niet aan de vervulling van Gods roeping is toegekomen, maar aan de andere kant altijd wel – door Gods genade – een getrouw overblijfsel heeft gekend en zo de Messias heeft voortgebracht – naar het vlees. De natie Israël heeft nooit de vrucht opgeleverd die de Landman ervan mocht verwachten, maar dat heeft tegelijkertijd de noodzaak aangetoond van een ander soort wijnstok, een ander verbond. Die noodzaak *moest* blijken: “... tenzij iemand wederom geboren wordt, kan hij het Koninkrijk Gods niet zien ...” (Joh. 3:3). Bij sommigen leefde dat besef. Het was de taak van Johannes de doper om dat besef aan te wakkeren. De vraag in het Johannesevangelie is niet: “Wie is de Messias?”, maar: “Is Jezus de Messias?” Johannes wil met zijn evangelie aantonen dat Hij inderdaad de Messias is: “Ik ben ...,” “Ik ben ...,” “Ik ben ...,” “Ik ben ...”

Snoei

Om tot die ware Wijnstok te behoren, is het nodig om “gesnoeid”, dat wil zeggen, rein te zijn. Wat die reinheid inhoudt, weten de discipelen uit wat de Here Jezus gezegd heeft in de passage rond 13:10. De hele groep is rein, behalve de verrader. De Here heeft hen uitgekozen. Ze zijn Hem trouw gebleven. Ze hebben Zijn onderwijzing aangenomen. Ze hebben erkend dat Hij de Zoon van God is (17:6-8). Is deze

² De Here Jezus heeft waarschijnlijk een woordspeling tussen “rein” en “gesnoeid” gebruikt. In de Griekse grondtekst lijkt er namelijk ook sprake te zijn van deze woordspeling: καθαίρει (15:2), καθαροί (15:3), καθαρός (13:10) en daaruit zou geconcludeerd kunnen worden dat het Johannes gelukt is om de woordspeling in het Grieks over te brengen.

“basissnoei” gebeurd, dan gaat de Landman verder met zijn snoeiwerk. Ziet de Landman dat een rank vrucht draagt, dan is dat voor Hem het teken om met snoeien door te gaan. Vrucht dragen is het begin. Het uiteindelijk doel is veel vrucht dragen. Zo moeten de discipelen het begrepen hebben: de kerngroep van discipelen, de apostelen, is gevormd; nu gaat het werk pas echt beginnen. Associaties van de beeldspraak van snoeien met pijn en moeilijkheden lijken wat ver gezocht³ (zeker voor wijnbouwers), al ligt lijden volgens de Here Jezus wel in het verschiet (zie 15:18 ev). De beeldspraak wil de voortgang beschrijven van het werk van de Vader, nu de basis is gelegd. De discipelen zijn in een droevige stemming. Dit is het moment waarop de Here Jezus hen wil bemoedigen door hen te verzekeren van Gods bijstand, zorg, toerusting en aanwezigheid. De gehele toespraak staat in het teken van troost en bemoediging, belofte van vrede en blijdschap. De beeldspraak van snoeien moeten de discipelen begrepen hebben als goddelijke voorziening, verzorging en liefdevolle aandacht, niet als pijnlijke ingreep. Vers 9 is de uitleg van vers 1: “Gelijk de Vader Mij heeft liefgehad, heb Ik u liefgehad; ...” Een wijngaardenier die niet snoeit, houdt niet van zijn wijngaard. Hij is lui en nalatig. Maar deze Landman gaat met grote zorg te werk met deze vruchtdragende ranken, om van vrucht te gaan naar meer vrucht en van meer vrucht naar veel vrucht. Voor niet vruchtdragende ranken doet Hij geen moeite. Die haalt Hij weg. Het snoeien van de Vader is de voortgaande onderwijzing, het proces van reiniging en levensheiliging en is reden tot die blijdschap die de Here concreet noemt in vers 11.

I.ii. (3-7) De beeldspraak uitgewerkt

(3) De Here Jezus legt eerst nog eens uit waarom Hij de groep rein noemt. Ze zijn rein om het woord dat Hij tot hen gesproken heeft. Ze hebben Zijn onderwijzing aangenomen, zelfs toen vele volgelingen zeiden: “Deze rede is hard; wie kan haar aanhoren?” Van toen af keerden vele van zijn discipelen terug, maar Petrus zei: “Gij hebt woorden van eeuwig leven; en wij hebben geloofd en erkend, dat Gij zijt de Heilige Gods” (Joh. 6:32-71). In Zijn afscheidsrede komt de Here terug op Zijn soevereine keuze (onder andere 15:16). Zijn keuze is soeverein, maar toch is er een kant van de discipelen. Ze hebben Zijn woord bewaard en daar komt de Here nu op terug (zie in dit gedeelte vers 7, 10, 12 en 14; zie ook 14:21-24). Met “Mijn woord bewaren” bedoelt de Here Jezus een gehoorzaamheid vanuit het hart en daar trouw in zijn. Dan volgt de aansporing: “Blijft in Mij, gelijk Ik in u.” Rein verklaard te zijn, door de Here uitgekozen te zijn tot de kerngroep, tot het apostelschap van de Here Jezus behoren, is niet voldoende om uiteindelijk veel vrucht te gaan dragen. Daarvoor is het nodig om in Hem te blijven, met de belofte dat Hij in hen blijft. De initiële reiniging was Gods werk en

³ Contra R.V.G. Tasker (TNTC) en D.E. Carson (PNTC). Een verwijzing naar de tuchtiging (opvoeding) van de Here in Heb. 12:4-13 lijkt evenwel terecht.

de verdere reiniging is eveneens Gods werk. Ze zijn tot hier aan toe de Here Jezus trouw gebleven. Maar nu, nu komt het erop aan, nu de Here hen ogenschijnlijk verlaat.

Hoe de discipelen in Hem moeten blijven, legt de Here Jezus uit in **II** (9-17). “... gelijk Ik in u” wil niet zeggen dat de Here Jezus aan de discipelen vraagt om op precies dezelfde manier in Hem te blijven als Hij in hen blijft. Het gaat hier niet om een vergelijking, maar om een toevoeging⁴. De combinatie zorgt voor vrucht. Maar hoe blijft de Here Jezus in hen? Begrijpen de discipelen meteen wat de Here Jezus hiermee bedoelt, of spreekt Hij in raadsels? Er zijn twee mogelijkheden. Hij heeft al wel gesproken over de komst van de Heilige Geest: “Hij blijft bij u en zal in u zijn. ... Te dien dage zult gij weten, dat Ik in Mijn Vader ben en gij in Mij en Ik in u” (14:15-20 en verder). Dus “gelijk Ik in u” kan een belofte zijn, verwijzend naar “te dien dage”. In dat geval betekent het: “En Ik zal in jullie blijven, door de Heilige Geest in jullie te zenden”, met andere woorden, “Ik zal door de Geest voortdurend aanwezig en voortdurend aan jullie toegewijd zijn, een ononderbroken verbondenheid met jullie hebben. Ik mag dan van jullie verwachten, omdat jullie bekrachtigd zijn door Mijn verbondenheid aan jullie, dat jullie ononderbroken verbonden zijn met Mij.”

Met “gelijk Ik in u” kan de Here Jezus ook verwijzen naar de manier waarop Hij tot nu toe met Zijn discipelen is omgegaan, met een eindeloze liefde, dienstbaarheid, geduld, verdraagzaamheid en volhardende toewijding. In dat geval betekent het dat de Here Jezus eenzelfde toewijding van de discipelen verlangt. Hij zou dan kunnen verwijzen naar Zijn uitleg van de voetwassing: “... want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook gij doet, gelijk Ik u gedaan heb” (13:12-17).

De Here Jezus zal er in **II** (9-17) nog op terugkomen. Vooralsnog mag ervan uitgegaan worden dat Hij een combinatie voor ogen heeft: een wederzijdse verbondenheid, vanuit het initiatief van de Vader (zie ook 1 Joh. 4:19). De discipelen kunnen nog niet weten wat de komst van de Heilige Geest in hen teweegbrengt – “te dien dage zult gij weten” –, maar ze hebben al wel een helder beeld gekregen door wat ze tot nu toe hebben mogen ervaren van de liefde en toewijding van de Here Jezus Zelf. In ieder geval moet “Blijft in Mij” voor de discipelen een heldere, eenduidige opdracht zijn, die Hij nog concreet zal maken.

(4-5) De Here Jezus legt vervolgens uit dat het onmogelijk is om vrucht te dragen voor de Vader zonder in Hem te blijven. Het beeld van wijnstok en ranken moet dat principe wel heel duidelijk maken. Het is een eenvoudig beeld, eenvoudig om te onthouden en om altijd voor ogen te houden. Nogmaals zegt Hij: “Wie in Mij blijft, gelijk (“en”, HSV) Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt gij niets doen.” Wederom voegt de Here eraan toe: “... gelijk Ik in hem.” Dit

⁴ De grondtekst geeft hier κάγω, “en Ik”, om aan te geven wat er nog bij komt. Voor “gelijk” als vergelijking wordt gewoonlijk καθώς gebruikt.

verbond is duidelijk anders dan het verbond waaronder Israël zijn roeping niet wist te vervullen. Dit gaat over meer dan het onderhouden van wetten. Dit gaat over het onderhouden van een relatie.

Met de herhaling van “Ik ben de wijnstok, gij zijt de ranken” laat de Here Jezus het thema van messiasverwachting nog steeds op de achtergrond doorklinken. Hij heeft Zich “Mees-ter en Here” (13:13-14) laten noemen door zijn discipelen. Hij is de Zender. Hij is ook degene die reinigt. Hij heeft laten weten dat zonder die reiniging ze geen deel aan Hem kunnen hebben. Hij is degene die gebiedt en leert. Uit Hem springt de gehele missie voort en Hij voorziet in alles wat nodig is om de missie te doen slagen. Maar in dit alles is Hij een geheel ander soort leider dan een aardse leider. Hoewel Hij degene is die gebiedt en leert, is het karakter van Zijn heerschappij uniek. Dat heeft Hij al laten zien in de voetwassing en ook in Zijn boodschap dat Hij zal heengaan. Hoe kan Hij Messias zijn en niet eens aanwezig zijn? Met de uitspraak “Ik ben de wijnstok, gij zijt de ranken” wordt het de discipelen nog eens extra duidelijk dat Hij er nog wel degelijk zal zijn en bovendien de hoofdrol zal blijven spelen. De kunst is om ook tijdens zijn schijnbare afwezigheid “in Hem” te blijven, in de wetenschap dat Hij “in hen” blijft. Zonder die blijvende verbintenis met Hem kunnen ze niets doen. Hij is de Oorsprong van deze goddelijke onderneming. Alles hangt van Hem af. Een hele geruststelling!

Veel vrucht haakt in op het thema overvloed, dat in Johannes enkele malen wordt aangeroerd (2:10-11, 4:14, 6:13, 7:38, 10:10, 21:6-11). Het laat zien dat genade meer is dan geaccepteerd worden; zij staat voor heerlijkheid, “uw blijdschap vervuld” (15:11). Maar in de context van Zijn rede wil de Here Jezus ermee aangeven dat er een begin is met vrucht dragen voor de Vader, een basis, én dat er een doel is, een vervulling: eeuwig leven (20:31; zie ook hoofdstuk 6).

(6) “Wie in Mij niet blijft, is buitengeworpen ...” slaat mogelijk specifiek op Judas, omdat Judas een belangrijke rol speelt tijdens deze hele toespraak. Zelfs in Zijn gebed komt de Here Jezus op hem terug: “... en niemand uit hen is verloren gegaan, dan de zoon des verderfs, ...” (17:12). De uitspraak kan ook slaan op mensen als Judas, mensen die willens en wetens de Here de rug toekeren, of op hen die in het begin wel enthousiast zijn, maar zich afkeren, uit angst voor de consequenties (zie 8:30-59). Het vers laat in ieder geval de ernst zien van het alternatief van in Hem blijven⁵. Deze uitspraak van de Here Jezus doet denken aan 3:18: “... wie niet gelooft, is reeds veroordeeld, ...” Maar het gaat er in

deze context niet zozeer om wie dat zouden kunnen zijn. Die gedachte leidt af van de focus van het gedeelte, de soevereine keuze van God voor dit groepje mensen als de kerngroep van de heilsonderneming rond de Messias. Dat wat geen nut heeft, knipt Hij weg, zodat overblijft wat het doel dient.

(7) De Here Jezus maakt het contrast compleet tussen niet en wel in Hem blijven, met het noemen van het voorrecht van gebed in de nieuwe verhouding met God de Vader. Verdorren, verbrand worden, of verhoord worden: een groter verschil bestaat er niet. Ranken die in de ware Wijnstok blijven en de woorden van de Here Jezus bewaren, hebben dit voorrecht, of, zoals Johannes het in zijn eerste brief noemt: “vrijmoedigheid” (1 Joh. 3:18-24). Hiermee komt de Here Jezus terug op wat Hij al over het gebed gezegd heeft in 14:12-14, de Vader vragen in zijn naam. In het nieuwe verbond gaat het niet meer om het voldoen aan een wetseis en de veroordeling op het niet voldoen aan die eis, maar om een verbintenis die op initiatief van de Vader is aangegaan. De Vader kan dat doen, omdat de elf discipelen gelooft hebben dat Jezus van Hem is uitgegaan en Zijn woord bewaard hebben. De Vader kan ze daarom rein verklaren, en dan is er vrijmoedigheid voor de discipelen om alles aan de Vader te vragen. En de Vader zal deze gebeden verhoren. Wel is er volharding nodig: “... en Mijn woorden in u blijven”, een vasthouden aan de woorden van de Here Jezus, Hem blijvend gehoorzamen. We kunnen hierbij denken aan de laatste categorie “hoorders” in de gelijkenis van de zaaier, zij, die met een goed en vroom hart het woord gehoord hebbende, dat vasthouden en vrucht dragen in volharding (Luc. 8:15). Dan is er dit leven van blijvende vrucht, een leven in open, vrijmoedige gemeenschap met de Vader. “Dit nu is het eeuwige leven, dat zij U kennen ...” (17:3). “Gij zult de hemel open zien ...” (1:52), “... maar de ure komt en is nu, dat de waarachtige aanbidders de Vader aanbidden zullen in geest en in waarheid; want de Vader zoekt zulke aanbidders” (4:23). Het gebed is, samen met de gehoorzaamheid aan zijn Woord, de praktische beoefening van de nieuwe omgang met God. De Here Jezus zal dit nog verduidelijken in **II** (9-17). Door het beeld voor ogen te houden van de eenheid tussen wijnstok en ranken en de zorg van de landman moeten de discipelen deze les hun leven lang vast kunnen houden.

Op het eerste gezicht lijkt de uitspraak “vraagt wat gij maar wilt, en het zal u geworden” absoluut. Ieder christen weet uit ervaring dat niet al zijn gebeden letterlijk worden verhoord. Hoe moet de gelovige dit dan opvatten? Hij moet zich spiegelen aan de mate waarin hij leeft voor Gods wil, de mate waarin de woorden van de Here Jezus in hem blijven. Met andere woorden, dit leven in open gemeenschap met God is een leven dat voortdurend in ontwikkeling is en moet groeien. De Here Jezus spreekt in relatieve termen: meer vrucht, veel vrucht. Het gaat Hem om het onderhouden van de verbondenheid, niet om een wetmatigheid. De wil van de Vader is dat Hij verheerlijkt wordt in de Zoon, door de verhooring van het gelovige gebed van Zijn discipelen in de naam

van de Zoon (14:12-14). In **II** (9-17) komt Hij hierop terug, maar ook later, in verband met de verdrukking die hen te wachten staat (16:24). De verhooring van de gebeden zal een essentieel onderdeel zijn van de blijdschap die de discipelen, ondanks verdrukking, zullen hebben.

Ook hier is goed te zien hoe de relatie van de Vader en de Zoon wordt uitgebreid met de discipelen tot een heerlijkheids-geenheid. Eerst laat de Here Jezus in Zijn gebed voor Lazarus nog zien: “Ik dank U, dat Gij Mij verhoord hebt. Zelf wist Ik, dat Gij Mij altijd verhoort, ...” (11:41-42). Nu verlegt, of beter gezegd verlengt Hij deze gebedsrelatie en -bediening naar Zijn discipelen.

I.iii. (8) De beeldspraak afgerond

(8) Voordat de Here Jezus de beeldspraak concreet maakt, sluit hij hem af met een samenvatting. Hij geeft nogmaals de essentie aan: de verheerlijking van de Vader door het uitbundige vrucht dragen van zijn discipelen. Vrucht dragen is hét kenmerk van discipelschap (vergelijk met 13:35).

II (9-17) *De beeldspraak concreet gemaakt: een aansporing: “Blijft in Mijn liefde”*

Het gedeelte van de beeldspraak heeft eigenlijk geen exegetische nodig, omdat 9-17 er de uitleg van is. Sterker nog: de beeldspraak is bedoeld om de concrete les van 9-17 te verduidelijken, als geheugensteun. Met het beeld voor ogen van de landman, de ware wijnstok en de ranken is het voor de discipelen niet moeilijk om de les van de Here Jezus in 9-17 te begrijpen: het gaat om het nieuwe verbond. De Vader heeft de Zoon liefgehad, Hem aangewezen als de *ware* Wijnstok. Op Zijn beurt heeft de Here Jezus op dezelfde wijze Zijn discipelen liefgehad. Hij heeft hen aangewezen. Zij zijn de reine ranken aan Hem. In 14-15 benadrukt Hij de basis van het nieuwe verbond, het uitgangspunt voor Zijn discipelen om Zijn geboden in praktijk te brengen en in 16-17 vat Hij alles samen.

II.i. (9-10) De aansporing uiteengezet

Eerst onderstreept de Here Jezus dat het initiatief tot de verbintenis bij de Vader en de Zoon gelegen heeft. Zoals de Vader de Zoon heeft aangewezen – “Deze is Mijn Zoon, Mijn geliefde, ...” – zo heeft de Zoon de discipelen aangewezen: “Jullie zijn de groep die de kern vormt van waaruit het evangelie van het Koninkrijk de wereld in gezonden wordt” (zie vers 16). De Here Jezus heeft deze mensen gekozen om Zich aan toe te wijden, om hen tot deze groep te vormen. Dat was een keuze van en vervolgens een liefdesovergave aan hen (zie 13:1). Het is nu zaak voor de groep om in die liefde te blijven, om daaraan vast te houden. De enige basis om bij deze groep van de Here Jezus te horen is zijn soevereine liefde. En dat besef is de enige basis om als zodanig te functioneren en de roeping te vervullen. De Here Jezus legt uit waarin dat diepe besef van Zijn soevereine liefde voor hen tot uitdrukking komt, namelijk in het bewaren van Zijn

geboden. Het is de uitleg van “Indien gij in Mij blijft en mijn woorden in u blijven, ...” (7). De Here Jezus zal dit nog gedetailleerder behandelen in de verzen 12 en 14.

II.ii. (11-13) De praktische invulling van de aansporing

(11) Waarom spreekt de Here Jezus hier over blijdschap, Zijn eigen blijdschap en die van de discipelen? Hoe functioneert deze uitspraak in het geheel? Blijdschap is essentieel in de nieuwe relatie van het nieuwe verbond. De Here Jezus voert verschillende redenen aan:

1) De blijdschap om de vervulling van Gods wil. Blijdschap is het bewijs dat de gehoorzaamheid aan de geboden, de wil om Gods doel te vervullen, niet opgelegd wordt, maar van binnenuit komt. Het is dezelfde blijdschap als die blijdschap waarmee de Here Jezus zei: “Mijn spijze is de wil te doen desgenen, die Mij gezonden heeft, en zijn werk te volbrengen” (4:34). Zo heeft Hij de geboden van Zijn Vader bewaard. Blijdschap hoort bij het nieuwe verbond van open, vrijmoedige gemeenschap met de Vader. “Liefde drijft de vrees uit,” zegt Johannes in zijn eerste brief (zie 1 Joh. 4:17-19). Angst voor veroordeling heeft plaatsgemaakt voor liefde en blijdschap, slavernij voor vriendschap.

2) De blijdschap van de verbondenheid zelf, de gemeenschap. Het is de blijdschap om de gezamenlijke betrokkenheid in het vervullen van Gods voornemen, in de verheerlijking van de Vader. De Here Jezus zal in het verloop van Zijn toespraak, in 16:16-24, nog terugkomen op deze blijdschap. Dan doelt Hij eerst op de blijdschap van het weerzien na Zijn opstanding uit de doden. Het is de blijdschap van het weerzien, maar daarbovenuit de blijdschap over de overwinning over de dood, een blijdschap die niemand hen kan ontnemen. Maar juist de opstanding zal de discipelen in die nieuwe liefdesverbintenis brengen waarvan de Here Jezus hier, in vers 11, spreekt. In beide gedeelten koppelt de Here Jezus blijdschap aan de open verhouding met God de Vader, waarin de Vader zal doen wat zij Hem vragen in de naam van de Zoon. Ook in Zijn gebed komt de Here Jezus terug op deze blijdschap: “Maar nu kom Ik tot U en Ik spreek dit in de wereld, opdat zij ten volle mijn blijdschap in zichzelf mogen hebben” (17:13). Is hier het gezegde van toepassing: gedeelde vreugd is dubbele vreugd? De liefde van de Vader in Zijn “reinverklaring”, het openbaar maken van Zijn wil, in Zijn voortdurende “snoeizorg” en in de verhooring van de gebeden, geeft ongekende blijdschap. Het is de blijdschap over het geheel van wat de Here Jezus in de verzen 1 tot en met 10 naar voren brengt, inclusief het snoeien van de Vader; misschien is juist het snoeien van de Vader de reden tot blijdschap. Dat snoeien is een voorrecht, een liefdevolle zorg van God de Vader. Daarom spreekt de Here Jezus niet alleen in termen van *mijn* Vader, maar ook van *de* Vader en, na Zijn opstanding, zelfs over *uw* Vader (20:17).

(12) Eerst heeft de Here Jezus het nog over “mijn geboden”, maar nu spitst Hij het toe op “dit is mijn gebod” en dat is elkander liefhebben, gelijk Hij de discipelen heeft liefgehad.

⁵ “Blijven in Christus” uit Joh. 15 is een favoriet thema van aanhangers van “higher life” (“het hogere leven”) dat door hen verkondigd wordt als “tweede zegen”, als een naast de wedergeboorte noodzakelijke ervaring voor het leven voor God. De consequentie van deze verkondiging is dat vers 6 betekent dat christenen die deze ervaring van “het hogere leven” niet kennen, buitengeworpen worden. Omdat deze interpretatie schier onmogelijk is, moet het gebruik van “blijven in Christus” in verband met een tweede zegen van hoger leven afgewezen worden. Zie ook Andrew David Naselli in “*No Quick Fix, Where Higher Life Theology Came From, What It Is, and Why It's Harmful*”, hoofdstuk 3: “All Christians Abide in Christ to Various Degrees.” Lexham Press, 2017.

Hiermee komt Hij terug op wat Hij de discipelen eerder (zie hoofdstuk 13) onderwezen heeft. En Hij zal het nog een keer benadrukken (in vers 17). Het is meer dan een herhaling. In beide passages verbindt de Here Jezus het gebod met het getuigenis van de discipelen in de wereld: de onderlinge liefde als getuigenis. Maar hier wordt er een "Personage" aan toegevoegd: de Vader. De verkondiging en het getuigenis van het evangelie is uiteindelijk niet aards gericht, maar leidt tot een leven in gemeenschap met en tot verheerlijking van de Vader. Het Koninkrijk van God wordt hier zichtbaar als een versmelting van de Vader, de Zoon en de gemeenschap van gelovigen (zie hoofdstuk 17).

(13) Hoe de Here hen heeft liefgehad, heeft Hij laten zien, door Zich grenzeloos in te zetten, niet gebaseerd op persoonlijke voorkeur, maar met een onvoorwaardelijke liefde. Als introductie tot Zijn rede heeft Hij nog het voorbeeld gegeven in de voetwassing. Zo moeten zij elkaar liefhebben. Zo bewaren zij Zijn geboden, geven ze uitdrukking aan het doordringen zijn van de liefde van de Here voor hen en blijven ze in Zijn liefde.

Voor de lezer nu is het bijna vanzelfsprekend om bij deze liefdevolle inzet van de Here Jezus te denken aan Zijn sterven. Maar voor de discipelen was dat nog niet duidelijk: "Wat ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult het later verstaan" (13:7). Toch vraagt Hij hen voor elkaar te doen wat Hij voor hen gedaan heeft (13:15-16). De liefde, waarmee de Here Jezus Zijn discipelen heeft liefgehad, is niet te evenaren, maar geeft wel de innerlijke motivatie voor de discipelen om elkaar lief te hebben. In zijn eerste brief behandelt Johannes uitvoerig het nauwe verband tussen God liefhebben en het liefhebben van elkander.

II.iii.(14-15) *Het verbond waarin de aansporing gegeven en gerealiseerd wordt*

Vanuit de inzet voor elkaar als vrienden verduidelijkt de Here Jezus de nieuwe verbintenis als grondslag voor de heilsonderneming die voor hen ligt. Het is een vriendschapsverbintenis waarin de Here Jezus alles met Zijn discipelen gedeeld heeft wat Hij van de Vader gehoord heeft. Was het oude verbond een afstandelijke verhouding op grond van verborgenheden, het nieuwe is op grond van openbaring, een gezamenlijk delen in heerlijkheid (zie 17:24). In 15:14 wil Hij duidelijk maken dat de afstandsverhouding tussen Hem en Zijn discipelen (en in feite tussen God en de mens) is afgeschaft en dat er een open gemeenschap voor in de plaats gekomen is. Het is een belangrijk gegeven voor het lezerspubliek dat Johannes voor ogen heeft, mensen die nog tot geloof in Jezus moeten komen. Ze moeten weten dat het karakter van het Koninkrijk van de Christus haaks op dat van een aards koninkrijk staat. Het is gebaseerd op liefde. Tegelijkertijd mag men haat tegen dat Koninkrijk verwachten, vanuit de wereld.

II.iv.(16-17) *Samenvatting van het geheel*

Hij rond deze eerste praktische toepassing van Zijn rede af met een samenvatting: Zijn soevereine liefde in de samenstelling van de groep, de aard van Zijn zendingsonderneming, het doel van de zending, het voorrecht van gebed en de essentiële eigenschap voor het welslagen van de zending, de liefde, al deze zaken komen aan bod. Dat Zijn liefde soeverein is, benadrukt de Here Jezus met "niet gij hebt Mij, maar Ik heb u uitgekozen." Als de discipelen die nadruk vasthouden, zal zijn gebod om elkander lief te hebben gemakkelijker zijn om na te komen. Zijn liefde voor hen is de basis voor de onderlinge liefde.

"Blijft in Mij, gelijk ik in u" wordt door de Here Jezus concreet gemaakt met "blijft in Mijn liefde", waarmee de discipelen duidelijk weten wat hen te wachten staat: op grond van zijn liefde voor hen zullen ze, met blijdschap, zijn geboden bewaren, wat tot uitdrukking komt in de liefde voor elkaar. Zo wordt de Vader verheerlijkt. De verkondiging van het heil zal gedaan worden door dragers van het heil.

(16) Met Zijn dubbele "opdat" ondervangt de Here Jezus het gevaar om discipelschap te beschouwen als een doel op zich. We vinden hier een tweeledig doel: eeuwige vrucht voor de Vader en de verhoring van de gebeden in de Naam van de Here Jezus, dus, aan de ene kant voortbrengen voor de Vader en aan de andere kant ontvangen van de Vader. Hoe hebben ze verband met elkaar? De Here Jezus zou de suggestie kunnen wekken dat verhoring afhangt van vrucht dragen, maar leggen we vers 7 ernaast, dan blijkt dat we hier het gehele proces van vrucht dragen voor ogen moeten hebben. Het is dus niet per se: hoe meer vrucht, hoe meer verhoring, maar: heengaan om vrucht te dragen, waarbij ingesloten zit de belofte van verhoring van de gebeden in de Naam van de Here Jezus. Discipelen van de Here Jezus zullen op hun missie meer en meer leren om tot eer en heerlijkheid van de Vader te leven, zich steeds meer het nieuwe leven in Christus eigen maken. Hun verlangens smelten samen met wat God voor ogen heeft voor de eeuwigheid, de blijvende vrucht: "... en uw vrucht zou blijven, opdat ..."

Bij "heengaan", hoeven we niet alleen te denken aan het evangelie brengen aan nog niet bereikte stammen, maar ook aan ons dagelijks leven, zoals Hij ons zal leiden. Zijn "zending" houdt in: niet uit de wereld zijn, maar wel in de wereld leven (17:16). Zoals de Vader Hem gezonden heeft in de wereld, zo zendt Hij Zijn discipelen (17:18, 20:21). Er is een totaal nieuwe relatie ontstaan tussen God en de mens, een verhouding van vrijmoedigheid en vriendschap, waarin zijn Schepper hem alles geeft wat hij Hem vraagt in de naam van zijn Heiland, met betrekking tot de eeuwigheid. Johannes eindigt zijn eerste brief met "... opdat gij weet, dat gij eeuwig leven hebt. En dit is de vrijmoedigheid, ..." en dan heeft hij het over het gebed naar Gods wil (1 Joh. 5:14-16), maar hij betreft vrijmoedigheid ook op de wederkomst (2:28, 4:17). Eeuwig leven is leven voor Gods aangezicht, leven van Hem, maar ook leven voor Hem. Ook in zijn Apo-

calyps vergeet Johannes de grote waarde van het gebed niet te vermelden (5:8, 8:3-4).

(17) Zo'n groot heil kan maar op één manier zijn weerslag hebben op de omgang van discipelen met elkaar, namelijk dat ze elkaar liefhebben. Zo wordt de zending van het heil niet alleen een verkondiging met woorden, maar is het ook een getuigenis van een gemeenschap van discipelen, een groep mensen die het eeuwige leven al in zich draagt, wat zich uit in hun liefde tot elkaar.

Als 16-17 een uitleg is van 7-8, dan komt nog eens duidelijk het verband naar voren: in de Here Jezus (in Zijn liefde) blijven – Zijn woorden (de geboden) bewaren – elkaar liefhebben – vrucht dragen – vrijmoedig gebed – de verheerlijking van de Vader. Zo komt Hij tot Zijn tweede praktische toepassing: hoe houden ze stand in de verdrukkingen die de zendelingen tijdens Zijn schijnbare afwezigheid zullen ondervinden? De Here Jezus zal hen duidelijk maken dat haat en verdrukking erbij horen. Het is geen bedreiging voor de heilsonderneming. Het draagt er alleen maar toe bij. Naast de hechte gemeenschap in onderlinge liefde en het proces van innerlijke reiniging is het lijden door haat en verdrukking een element dat ertoe bijdraagt dat de boodschap en de boodschappers van "Christus en die gekruisigd" versmelten.

Toepassing 15:1-17

Voor het slagen van discipelschap, dat wil zeggen het getuigen van het Koninkrijk van God in deze wereld vanaf het heengaan van de Here Jezus tot Zijn wederkomst, is een nieuw verbond noodzakelijk, een verbond van wederzijdse en onderlinge vriendschap en liefde⁶. Dat verbond is ook

⁶ D.E. Carson (PNTC) spreekt van "mutual indwelling" (wederzijdse inwoning) en over "the pulsating life of the vine in the branch" en "persistent spiritual imbibing of his life" (516), wat ons inziens de exegese onnodig moeilijk maakt, de beeldspraak te ver door drijft en neigt naar mystiek. Wel zegt hij: "The mutual indwelling depicted by the vine imagery is not narrowly mystical. If you remain in Me is teased out in vv. 9ff. and is there equivalent to doing all that Jesus commands; ..." (517). Als we over inwoning spreken, is het veiliger om ons te beperken tot de inwoning van de Heilige Geest in de gelovige. Het is moeilijk zich voor te stellen wat het betekent dat de gelovige in Christus zou inwonen. In ieder geval is dat niet de betekenis van de door Paulus veelvuldig gebruikte frase "in Christus"; contra Adolf Deissmann in "Die neutestamentische Formel 'in Christo Jesu'", waar hij zegt: "Omdat Christus Geest is, is het mogelijk dat zowel Christus in Paulus leeft als Paulus in Christus, zoals de lucht die we inademen in ons kan zijn, terwijl we in die lucht leven; zo is het ook met de Christus-intimiteit van de apostel Paulus: Christus in

de sfeer waarin de Vader de gebeden verhoort, zodat er voortgang geboekt wordt in de heilsonderneming. Het is het verbond, vanuit de Vader en de Zoon, dat de toerusting geeft tot de uitvoering van die heilsonderneming. Het is de verantwoordelijkheid van de discipelen om dat verbond te onderhouden, terwijl ze met absolute zekerheid kunnen rekenen op de bijstand van de Here door de Heilige Geest. Het welslagen van de onderneming is gebaseerd op innerlijke verandering, een verandering van verstandhouding met God de Vader tot een open, vrijmoedige gemeenschap. Het is geen statisch verbond, maar een groeiende verhouding. Daarin zorgt de Vader voor een voortdurend werk van innerlijke reiniging. Het is de taak van de discipelen om daarin mee te werken. Het gevolg van die samenwerking is zowel een groei in de liefdesverhouding, als ook een groei in de totstandkoming van Gods wil (in de eeuwigheid) en uiteindelijk de verheerlijking van de Vader. Een blijde gehoorzaamheid is het teken van het meewerken in dat proces van innerlijke reiniging door de Vader (door de Heilige Geest), ondanks tegenstand. Het moet discipelen van de Here Jezus, toen en nu, duidelijk worden dat alleen door innerlijk veranderde mensen de verkondiging van de Grote Verandering, het Koninkrijk van God, mogelijk is: "Zonder Mij kunt gij niets doen." Een discipel van Jezus Christus is iemand die, onder het nieuwe verbond van liefde, vrucht draagt voor God de Vader. Dat nieuwe liefdesverbond kenmerkt zich door van Gods kant de verzekerde bijstand en voorziening en van de kant van de discipel gehoorzaamheid en het voorrecht van vrijmoedig gebed. Dat gebed is nodig, omdat hij weet dat hij volkomen afhankelijk is van zijn Heer, net zo nodig als het is voor een rank om in de wijnstok te blijven. Zo kan hij heengaan, uitgezonden worden, om blijvende vrucht te dragen voor God de Vader.

De heilsonderneming is niet een individuele zaak. Het getui-

hem, hij in Christus." Maar dat zou Christus tot een mystieke en onpersoonlijke entiteit maken. Paulus doelt met "in Christus" over het algemeen op het vertegenwoordigend optreden en Wezen van de Here Jezus, als (federaal) Hoofd van Zijn nieuwe Schepping, in dezelfde strekking als "in Adam allen sterven", 1 Cor. 15:22; zie Harold W. Hoehner in "Ephesians, an Exegetical Commentary". Dat Joh. 13-17 een verbondseenheid behelst, door de inwoning van de Heilige Geest, wordt verdedigd met wat Johannes zegt over liefde en liefhebben in zijn eerste brief.

Hoofd-deel	Verzen	Omschrijving	Sub-deel	Verzen	Omschrijving
I	1-8	Beeldspraak van landman, ware wijnstok en ranken, aansporing: Blijft in Mij			
			<i>I.i.</i>	1-2	De beeldspraak opgezet
			<i>I.ii.</i>	3-7	De beeldspraak uitgewerkt: "Gij ... nu": de ranken worden aangesproken; het voorrecht van ranken die in de Wijnstok blijven
			<i>I.III.</i>	8	De beeldspraak afgerond: het doel van discipelschap wordt bereikt: de verheerlijking van de Vader door overvloedige vrucht
II	9-17	De beeldspraak concreet gemaakt: aansporing: Blijft in Mijn liefde			
			<i>II.i.</i>	9-10	De aansporing uiteengezet: uitleg van 1-7
			<i>II.ii.</i>	11-13	De praktische invulling van de aansporing: blijdschap en liefde
			<i>II.iii.</i>	14-15	Het verbond waarin de aansporing gegeven en gerealiseerd wordt; 15-17 is een uitleg van 7-8
			<i>II.iv.</i>	16-17	Samenvatting van de gehele praktische toepassing: uitleg van 7-8

genis van onderlinge liefde tussen de discipelen is een onmisbaar gegeven en eveneens, samen met blijdschap, een teken van innerlijke verandering door het reinigende werk van de Vader, door de Heilige Geest. De wederzijdse liefde tussen God, de discipelen en de discipelen onderling vormt de basis van dit blijde getuigen van de heilsboodschap, vanwege de gezamenlijke betrokkenheid bij het grote plan van eenheid in heerlijkheid, dat openbaar wordt bij de wederkomst van de Here Jezus. De liefde en blijdschap in de gemeente van Jezus

Christus is daarom zoveel meer dan elkaar aardig vinden en gezelligheid, hoewel die elementen niet zullen ontbreken in het samen optrekken voor de zaak van het evangelie, onder Gods leiding. Het betekent praktische zorg voor elkaar (zie hoofdstuk 13), het voorzien in elkaars noden en beoefening van opbouwende gemeenschap.

Simon de Visser krijgt sinds 2009 zo nu en dan de gelegenheid voor een spreekbeurt in de Vrije Evangelische Gemeente Westkapelle. Hij ervaart deze gemeenschap als zijn thuisgemeente. Intussen zijn aardig wat oudere gelovigen overleden met wie hij een goede band had. De afstand Middelburg-Westkapelle is groot om intensief de contacten met deze kring te onderhouden. Naast zijn nauwe betrokkenheid bij deze gemeente in Westkapelle bezoekt hij zo nu en dan andere samenkomsten in de regio, bijvoorbeeld de Fontein, een baptistengemeente in Middelburg. Simon en Nelië hebben om de twee weken ook een Bijbelstudiekring aan huis. Een keer in de maand gaan ze de stad in om mensen aan te spreken met het evangelie. Nelië is vrijwilligster in de christelijke boekwinkel Afslag²⁹. Hoe bewegen zij zich binnen christelijk Nederland, met dat ene doel voor ogen: Om Christus meer te kennen, samen? Een interview met Simon op zaterdag 25 mei 2019.

Ik ben opgegroeid in de synodaal-gereformeerde kerk, via mijn ouders. In de jaren zestig begon er veel te veranderen in de maatschappij, maar ook in de kerk. En ik werd geïnteresseerd in het geloof, in die zin dat ik niet meer op de achterste rij ging zitten, maar een aantal rijen naar voren ging, op de galerij, waar de jeugd meestal zat. Ik nam wat afstand van vrienden die niet zo geïnteresseerd waren. Dat was in de Hofplein-kerk, die goed gevuld was. De gereformeerde kerk deed het in die tijd redelijk goed, alleen de vrijzinnigheid kwam heel sterk op. De leer van Kuitert¹, onder andere, had een enorme invloed. Er werd aan de fundamente geschud. En het was in die tijd dat ik toch geïnteresseerd raakte in de Bijbel. Ik kan me herinneren dat ik in m'n oppie op mijn studentenkamer zat in Haarlem, waar ik voor mijn hbo-opleiding werktuigbouwkunde stage liep, mijn Bijbeltje pakte, erin las en toen tegen God zei: "Ik weet één ding heel zeker: dit zegt mij eigenlijk niets; het lijkt niet meer dan een studieboek. Maar ik weet dat er veel meer achter moet zitten. Wilt U me dat laten zien?" Dat moment was voor mij heel echt en het was een heel eerlijke vraag die ik gesteld heb aan God.

Bijbelstudiekringen

In Middelburg kwam ik in contact met oud-klasgenoten van de middelbare school, die Bijbelstudiekringen hadden opgericht. Kort nadat ik daaraan mee ben gaan doen, vroegen ze mij of ik in het bestuur wilde komen, hoewel ik eigenlijk geen kennis van de Bijbel had. Het was meer een soort clubi-

dee. Maar door deze contacten kwam ik vrienden tegen van vroeger, die in aanraking waren gekomen met De Navigators in Delft en Youth for Christ. Ik had zelf ook contact gekregen met de koffiebar van Youth for Christ in Middelburg. Door deze contacten hoorde ik meer van wat er zich buiten de kerken afspeelde – mijn blik was tot op dat moment beperkt gebleven tot wat er in de kerk gebeurde. De vrienden vroegen me om mee te gaan naar een conferentie. Dat heb ik gedaan en daar ontmoette ik leeftijdsgenoten die anders met de Bijbel omgingen dan ik. Voor mij was de Bijbel iets waar je het mee eens was of niet, sta je er theoretisch achter of niet. Maar deze jongelui hadden het over toepassen. En dat was voor mij helemaal nieuw. Het bijzondere was dat er een stuk echtheid en blijdschap bij hen was, wat me aan het denken gezet heeft.

Keerpunt

Eén van de mensen van de Bijbelstudiegroep in Middelburg, met wie ik goed contact had, nodigde me uit voor een conferentie in Elst, Utrecht. Ondanks dat het voor mij prijzig was, heb ik het gedaan. Ik was echt geïnteresseerd. Daar heb ik een heel bijzondere week meegemaakt. Er waren sprekers, onder anderen [Gert Doornenbal](#)², die de Bijbel gingen uitleg-

¹ Dr. Harry M. Kuitert (1924-2017) had de stelling dat geloof menselijke verbeelding is.

² Gert en zijn vrouw Boukje Doornenbal waren oprichters en leiders van christelijke studentenvereniging De Navigators Nederland. Ook heeft Gert Doornenbal toespraken gehouden op EO-jongerendagen.

... om Hem te kennen, samen

gen en dit zo persoonlijk op zichzelf betrokken en getuigen van een levend geloof. In die week ben ik gaan nadenken over mijn persoonlijke geloof en toen heb ik echt een keus gemaakt en gezegd: "Christus, U krijgt de eerste plaats in mijn leven." Dat was een bewuste keuze en een richting waarvan ik wist dat het consequenties zou hebben en ik denk dat dat het keerpunt is geweest in mijn leven, hoewel ik daarna geen bijzondere ervaring heb gehad. Maar langzaam maar zeker is de Bijbel voor mij gaan leven. Door deze contacten met De Navigators kwam ik er achter dat christen-zijn niet beperkt was tot de gezindte waar ikzelf uit voortkwam. Dat heeft voor mij een enorme ontwikkeling gegeven. Ik was verlangend en ging zoeken. Waar iemand ook maar de Bijbel kon uitleggen, ik ging erop af.

Gemeenschap

Zo kwam ik ook in Hilversum terecht, waar een heel goede Bijbelleraar conferenties hield, [Sidney Wilson](#). Met hem heb ik een paar Bijbelstudiereizen meegemaakt. De eerste was

naar Oostenrijk. Zoals hij de Bijbel ging uitleggen, was voor mij nieuw. Hij legde uit wat er staat: wat betekent het? Wat zegt het tegen jou? En wat ga je ermee doen? Er zat meteen een praktische kant aan. Hij heeft weleens dit gezegd: "Er is geen letter in de Bijbel geschreven zonder de bedoeling dat we daardoor veranderd zouden worden." Daar heb ik heel veel aan gehad. De Bijbel ging voor me open. Tegelijkertijd merkte ik door al deze contacten dat het christelijk getuigenis veel breder is dan wat organisatorisch opgetuigd was. Ik merkte dat er iets was wat organisch was. Wat de Bijbel gemeenschap noemt, begon ik te ervaren. Dat was voor mij een hele nieuwe wereld. Ik was gewend te denken in termen van tot een bepaalde groep behoren.

Vijandschap

Intussen holde de gereformeerde kerk achteruit. Het modernisme kreeg een verschrikkelijke invloed. We gingen nog wel door met de Bijbelstudiegroep in Middelburg en organiseerden af en toe een weekendconferentie. We getuigden

van onze bevindingen en schreven erover in het kerkbladje. En tot mijn stomme verbazing kregen we een stuk vijandschap, ook vanuit ervaren kerkgangers, waarvan sommigen in de kerkenraad zaten. Zij waren het er niet mee eens en lieten dat ook blijken. Ik was zo verbaasd dat, terwijl wij als jongelui zoiets fijns aan het doen waren, er verzet kwam. Intussen zag je dat sommige predikanten in de gereformeerde kerk eigenlijk de hele Bijbel loslieten en vreemde leringen begonnen uit te dragen. Ik ben niet meteen weggelopen. Maar op een gegeven moment moest ik besluiten: "Ik kan hier niet blijven. Het is het fundament dat aangetast wordt. Ik kan me herinneren dat ik mijn lidmaatschap heb opgezegd en een zuster in Christus belde bij wie Bijbelstudies gehouden werden, waar ik soms naartoe ging, en tegen haar zei: "Ik heb mijn lidmaatschap opgezegd van de gereformeerde kerk." Ze zei: "Maar Simon, wat nu?!" Ik zei tegen haar: "Ik heb de Heer toch?" Zo werd ik uit het systeem getrokken waarvan ik dacht: dit gaat niet goed, ik kan hier niet verder komen. De Bijbelse waarden werden in twijfel getrokken, ook de historische feiten, zoals die van de schepping en de kruisiging van Christus. Er werd dan gezegd: "Ja, maar dat kun je ook anders lezen." Ik vat het samen onder modernisme, het ondermijnen van het gezag van Gods Woord. Het was niet langer: "Er staat geschreven ..." Nee, het was veeleer: "Ik vind dit en dat ..." De basis werd verlegd.

Verscheidenheid

Ik ging naar conferenties waar geestelijk voedsel was en waar je veel dingen leerde. Ik ging getuigen en we gingen evangeliseren. Ik ging meewerken met de koffiebar in Vlissingen. Dat was best een goede tijd. Ik ontmoette christelijke leiders van verschillende kanten, die me geholpen hebben, die me geestelijk verder hielpen. Dat was een fase die voor mij een leerschool was. Binnen de kerk bleken er mensen te zijn die verlangend waren, maar ook mensen die helemaal niet geïnteresseerd waren in de liefde tot Christus. Want dat was mijn motivatie in die tijd, denk ik, dat ik wilde veranderen en dat mijn getuigenis zou toenemen. Ik was erg bemoedigd door de contacten die ik kreeg. Er staat: "Ik zal u herders naar mijn hart geven, die u zullen weiden met kennis en verstand" (Jer. 3:15) en "uw ogen zullen uw leraars zien" (Jes. 30:20) en ook de gedachte uit Efeziërs 4 dat er bedieningen gegeven zijn om de heiligen toe te rusten tot dienstbetoon. En ik constateerde dat er binnen een groter geheel functies waren waardoor ik vooruit kon komen. Ondertussen bezocht ik conferenties en werkte ik ook zelf mee aan Bijbelstudieweekends of speciale samenkomsten waar iemand de Bijbel ging uitleggen. Door deze contacten was er toch een zekere groei mogelijk. De verscheidenheid aan contacten was hierin heel leerzaam. De gemeenschap in Christus was wat bepalend was, de mate waarin Christus centraal stond, of Hij in diepste wezen de leiding had. Ik leerde ook van het meefunctioneren in een bepaalde gemeente waar ik vrienden had zitten en die me vroegen om mee te doen.

Vorming

Vrij kort nadat ik de synodaal-gereformeerde kerk verlaten had, had ik overwogen om naar een Bijbelschool te gaan. Ik had toen inmiddels een baan en ik legde het aan mijn chef voor. Hij gaf mij alle medewerking en ik moest formuleren invullen voor de aanmelding. Maar ik ging erover nadenken en kreeg een hevige onrust in mijn hart en dacht: "Dit moet ik gewoon niet doen." Ik heb het laten varen en ben doorgegaan met mijn baan. Wat erbij kwam, was dat ik meer het belang begon te zien van mijn werk, van mijn functie. Ik begreep dat God dat juist wilde gebruiken om mij te vormen en om me klaar te maken voor iets in de toekomst. Ik kan zeggen dat dat jaren later ook zo is uitgekomen. Ik had in de techniek geleerd om na te denken, om logisch te denken, om geordend te zijn, om structuur te kennen, gevormd te worden. God wil maatschappelijke, praktische punten gebruiken. En die hebben mij verder geholpen. Terugkomend op de verscheidenheid in contacten moet ik zeggen dat ook veel buitenlandse christenen een rol hebben gespeeld in mijn geestelijke groei. Ik ben in Frankrijk geweest, India, enkele malen in de Verenigde Staten en dat was erg verrijkend. Intussen had ik ook in Middelburg goede contacten die groeiden en ook daar leerde ik van. Ik trouwde en we kregen kinderen en ook dat heeft mijn leven erg gevormd. Met name het overlijden van onze dochter Ruth op twintigjarige leeftijd is heel ingrijpend geweest.

De gemeente

Toen de kinderen wat groter werden, gingen ze meehelpen met het organiseren van speciale avonden bij ons thuis of met andere christenen samen. Op een gegeven moment gingen we naar een gemeente, die een poosje een huisgemeente is geweest. En dat was op zich wel fijn. Daarna gingen we naar een gemeente die zich Evangelische Baptistengemeente noemde. Daar was een fijne gemeenschap, niet te strak gestructureerd, maar toch wel duidelijk. Daar vroegen ze mij soms om wat te delen uit Gods Woord. Ik ging meewerken. Het groeide. Ik kreeg wat spreekbeurten en we functioneerden daar ook als gezin. Maar de groep heeft niet zo lang bestaan. Daarna zijn we terechtgekomen in Westkapelle, een Vrije Evangelische Gemeente. Dat was vrij nieuw voor mij, omdat het een redelijk gestructureerde gemeente is, die een duidelijke vorm heeft en lidmaatschap. Ik ben persoonlijk nooit op papier lid geworden, maar ik heb wel altijd organisch gefunctioneerd. De leden hebben nooit van mij geëist om officieel lid te worden. Er kwamen daar nieuwe kansen. We gingen er naar toe, we hadden gesprekken, we probeerden op persoonlijk vlak mensen te bemoedigen, soms bezochten we mensen. Na verloop van tijd hoorden ze dat ik soms spreekbeurten hield en Bijbelstudie gaf. Ze vroegen me om daar eens een zondag te leiden en het Woord te delen. En dat heb ik gedaan. Ik moest wel even wennen aan het feit dat één persoon veel op z'n bord krijgt in zo'n dienst. Wat ik in de Bijbel zie is dat er verschillende bedieningen zijn, dat er

altijd een samenwerking is van verschillende broeders voor de bediening, dat het lichaam van Christus meer is dan een paar mensen en dat het in feite een organisch gebeuren is en dat er een wonderlijke eenheid is waarin Christus tot uiting komt. Maar ik heb het gedaan en tot mijn grote verrassing kreeg ik een bijzondere vrijheid om toch in die vorm die van mij gevraagd werd de Bijbel te openen. En dat was mijn diepste verlangen, om de Here Jezus te verkondigen, iets van Hem te laten zien. Wat eromheen zat, nam ik, een beetje oneerbiedig gezegd, op de koop toe. Ik vond het op zich wel fijn om te bidden en een stukje zielzorg te beoefenen, mij pastoraal toe te leggen. Dat waren voor mij belangrijke onderdelen om van te leren. Ik merkte dat het goed ontvangen werd. Ze waren positief en vroegen mij om het vaker te doen. Zo is dat vermeerderd en ik heb dit een aantal jaren gedaan. Het bijzondere was dat ik constateerde dat het organisatorische heel duidelijk ondergeschikt is, dat de Bijbel duidelijk is in zijn principes: het is een meervoudige zaak; het is niet een kwestie van enkelen of één persoon die het zware werk verricht, maar het is een organisme dat functioneert en als je daar deel van mag uitmaken, ervaar je de enorme versterking en verrijking. Het is een geheel. Door die openingen in Westkapelle kregen we ook weer nieuwe contacten buiten deze gemeente, waar we dan weer uitnodigingen kregen. En wat mij het meest kostbare was, was dat ik die verbondenheid mocht ervaren met andere christenen, soms uit een heel andere hoek dan waar ikzelf vandaan kwam, maar met het verlangen naar de Here Jezus Zelf. Men vroeg mij niet zozeer naar mijn theologische opleiding, maar naar de boodschap die ik deel: "Is die tot opbouw, is die stichtend voor de groep? Hebben wij daar echt wat aan?" Dat werd als maatstaf genomen en dat heb ik als een bijzonder zegen ervaren. Maar door ons zo op te stellen maken we ons ook bijzonder afhankelijk van Christus. Je hebt niet een bepaalde agenda met spreekbeurten hier en daar en een vastomlijnd werk waarvan ik zou kunnen zeggen: dit is mijn bediening. Ik constateerde dat ik elke keer weer een nieuwe afhankelijkheid ervoer en elke keer opnieuw de Heer moest zoeken in gebed en andere christenen moest vragen om voorbede dat ik in staat zou zijn om dat te doen wat God van mij vroeg. Zo heb ik iets ervaren van het beginsel van het lichaam van Christus. Een bepaalde groep christenen heeft misschien aan de buitenkant een bepaalde identiteit waar je wel of niet in kunt meekomen, maar het hart van de zaak is: is hier een groep mensen die hongerig is, verlangend is naar Christus. En als dat het geval is, dan is er heel, heel veel mogelijk.

Gods aanwezigheid

De eerste Bijbelstudiereis met Sidney Wilson is voor mij een revolutie geweest, in die zin dat de Bijbel voor mij begon te leven door de manier waarop hij erdoorheen ging. De brief aan de Galaten, dat toch een lastige brief is, stukken uit Romeinen, die voor mij helemaal nieuw waren, gingen helemaal open. Maar er was iets bijzonders met zo'n groep,

voor een deel van mijn leeftijd. In dat kamp merkte ik dat ik hetzelfde ervoer wat ik in Nederland in conferenties ook wel had ervaren, waar christenen in de naam van de Here Jezus samen kwamen, dat God in het midden was. Ik kwam in dat kamp daar ver weg in Oostenrijk en hetzelfde fenomeen was daar: Gods aanwezigheid was daar. Dat eerste kamp was ook bijzonder omdat ik toen gedoopt werd. Dat was een radicale stap voor mij, waarvan ik wist dat God het van mij vroeg. In datzelfde kamp zijn dertien mensen gedoopt, wat heel bijzonder was. Ik zie het ook als een stukje herleving, een stukje opwekking. We waren zomaar een groep jongelui, maar de werkelijkheid van "waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn naam, daar ben Ik in het midden" ervoeren we gewoon. De vorm was niet een kerk of een Bijbelse gemeente, maar het principe, het verschijnsel, was hetzelfde, dat de Here Jezus aanwezig was.

Uw Koninkrijk kome

Ik wil Efeziërs 3:18 aanhalen, waar staat: "... zult gij dan samen met alle heiligen, in staat zijn te vatten, hoe groot de breedte en lengte en hoogte en diepte is, 19en te kennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij vervuld wordt tot alle volheid Gods." Ik merkte dat als je als gelovigen samenkomt dat je met elkaar een vermogen krijgt om de Here Jezus meer te kennen. En als je dat wereldwijd en ook in de tijd uitrekt, dan is dat helemaal fenomenaal! Maar wat is voor mij het doel? Hoewel ik als jong christen laaiend enthousiast was over zo'n kamp in Oostenrijk – ik herinner me dat ik naar huis reisde en ik was zó blij, zó dankbaar voor die tijd! – was het doel een doel in zichzelf. Het doel was, wat later beter is gaan doordringen, om Hem te kennen. Het doel voor mij is een meer kennen van Hem, dat anderen Hem kennen en dat ik met anderen Hem mag kennen en dat Gods plan, dat verwoord staat in het Onze Vader: "Uw Koninkrijk kome; Uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op de aarde", daardoor vervuld wordt. En dat is veel meer dan mijn beleving en mijn visie. Ik heb heel veel gehad aan het lezen van boeken over de geschiedenis, over hoe God gewerkt heeft via allerlei personen en bewegingen en door lijden en vervolgingen heen. En dan was het niet zo dat het werk van een bepaald moment in de geschiedenis een doel was; het was steeds een middel. Zo is ook wat ik beleef, als ik er nu zo over nadenk, veel meer een middel geworden is en niet het doel. Het doel is Gods verlangen, dat wat zich in de hele Bijbel ontvouwt, iets waarvan je beetje bij beetje meer gaat zien en wat vele malen groter is.

Ontwikkeling

Wat wij door de jaren heen gezocht hebben, is dat wij op een een of andere manier contact konden houden met christenen die in de regio van Middelburg zitten. Maar ja, hoe doe je dat? Je kunt maar op één plek tegelijk zijn. We kennen in verschillende groeperingen een aantal gelovigen persoonlijk en die contacten proberen we te onderhouden. Dat is wat

we de laatste paar jaar gedaan hebben. Zo proberen we de verbondenheid met christenen ook daadwerkelijk te ervaren. Dan hebben we onze Bijbelstudiekring aan huis, we evangeliseren en Nelia is vrijwilligster bij de christelijke boekwinkel. Als we het van Gods perspectief bekijken, dan is het de opdracht om de Here waardig te wandelen, om Hem in alles welgevallig te zijn, Hem te behagen – en dan denk ik aan al die contacten met gelovigen en dan vraag ik me af hoe kan ik iets doen, hoe kan ik iets zijn waar God blij mee is? Ik zie natuurlijk een Bijbelse manier hoe we samen kunnen komen; een aantal brieven geven ons details over hoe dat kan plaatsvinden, maar ik heb daar niet zo'n uitgekristalliseerd idee van. Ik heb gemerkt dat ik me persoonlijk kan bewegen – en dat kon ik vroeger niet zo makkelijk – in verschillende vormen, omdat ik veel meer gericht ben op het leven van de Here Jezus. Ik denk dat het leven van de Here Jezus voor mij bepalend is. En als ik dat leven met andere christenen niet kan ontmoeten, of kan beleven, dan is voor mij de vraag: ben ik wel optimaal bezig? Het kan heel goed zijn

wat je doet, om binnen een bepaalde structuur te werken. Maar is het zo dat er een optimaal resultaat kan zijn; kan het groeien? Kan Christus meer en rijker door die contacten naar voren komen, meer dan wanneer ik mij concentreer op een bepaalde groep? Ik probeer die verbondenheid praktisch te maken. Ik zeg niet dat iemand anders dat zo moet doen, maar ik probeer toch een weg te vinden. Dat ben ik aan het leren. Daar zit ik middenin. En ik ben erg benieuwd naar hoe de Heer me zal leiden. De Heer leidt het zo dat het bij sommige ontmoetingen met andere christenen niet bij één keer blijft. Maar gezien de afstanden moet ik het dan zien te verdelen met andere gelegenheden. Ik wil me meer op een geloofsbasis bewegen. Ik wil minder varen op houvast, wat toch wel in me zit. Ik houd van structuur, ik houd van richting. Ik heb in de techniek gewerkt. Ik heb daar ongelofelijk veel van geleerd. In de techniek moet wat je doet altijd gericht zijn op een toepassing. Ook moet het wetenschappelijk kloppen. Je moet je aan de natuurwetten houden, anders valt de zaak in duigen. En dat is geestelijk ook zo.

Van het zendingsveld

Nederland

Het evangelie in een post-christelijke cultuur

De Westerse wereld denkt nu toch echt zelf de planeet te kunnen gaan redden. Er moet een wereldwijd bestuurde technocratie komen. Zij bepaalt maximale aantallen inwoners per gebied en hanteert een rechtspraak die gebaseerd is op zogenaamde sociale gelijkheid. Een individu is geen autooom wezen met een eigen verantwoordelijkheid, maar voert uit wat overheden bepalen. Hij wordt beloond naar de mate waarin hij zich schikt in het systeem. Naast goederen voor zijn levensonderhoud krijgt hij toegang tot geneugten, zoals sport en horeca.

Het is de vraag of het ooit zo ver komt. Maar de antichristgeest die deze ideeën aan het uitwerken is – en dat is realiteit – heeft eigenlijk maar één vijand: het evangelie van Jezus Christus. Dat stelt namelijk dat de mens verantwoording heeft af te leggen aan Zijn Schepper. Hij heeft de mens het bloed van Zijn Zoon Jezus Christus als zoemiddel aangeboden en de belofte van eeuwig leven. Op grond van het antwoord op deze genade zal God de mens oordelen. Wie gelooft wordt mede-erfgenaar van Gods Koninkrijk onder leiding van Jezus Christus.

Om het geloof in Jezus Christus tegen te werken heeft de antichrist meerdere middelen ingezet. Een effectieve methode is hersenspoeling met behulp van angstcampagnes, propaganda en politie. Leaders beroepen zich voortdurend op wetenschap, wat tegenstanders het zwijgen moet opleggen. Hoe ver deze hersenspoeling al is doorgedrongen blijkt uit de klakkeloze aanname van economische en ecologische stellingen op grond van schaarste. Levensbronnen als voedsel en

brandstof zouden uitputtelijk zijn. Er wonen dus te veel mensen op aarde. Zij putten haar niet alleen uit, maar maken haar bovendien onleefbaar door vervuiling. Deze simpele gedachte heeft bijna universeel postgevat. Zij moet echter niet alleen wetenschappelijk aangevochten en bestreden worden, maar vooral op grond van Gods Woord. Naar Gods Woord is het namelijk ondenkbaar dat er te veel mensen zouden zijn en de Schepper Zelf voorziet in alles wat de mens nodig heeft voor leven en welzijn.

De antichrist noemt zijn strategie “human augmentation”¹ en dat is precies het tegenovergestelde van Gods weg van Verlossing door middel van het kruis en de verheerlijking van Jezus Christus. In de verkondiging van het evangelie zal daarom voortdurend de nadruk gelegd moeten worden op de absolute verlorenheid van de mens.

Overzee

“... die de zaadbundel draagt” in Myanmar

De *Mission Aviation Fellowship* (MAF) meldde op 8 juli jl. dat de landingsbaan in West-Myanmar bijna klaar is. Ondanks de chaos in Myanmar houden christenen stand en blijft het evangelie er verkondigd worden. In de media wordt de aandacht gevestigd op misstanden tegen de Roringa-bevolking en zelden bericht gegeven van vervolging van christelijke minderheden, zoals onder de Kachin-bevolking. Een gebedspunt voor deze gelovigen is dat hun geloof niet vermengd wordt met patriotisme. De verleiding om de wapens op te nemen is groot.

¹ Zie de brochure *Human Augmentation – The Dawn of a New Paradigm* van de Britse en Duitse Ministeries van Defentie, Mei 2021.

Elia, wegbereider voor Gods heil

“In leven dienaar des Woords der ger. kerk te Amsterdam”, zo staat Dr. M.B. van 't Veer (1904-1944) letterlijk te boek in zijn door uitgeverij T. Wever, Franeker, gepubliceerde werk “Mijn God is Jahwe”. In het voorwoord schrijft hij: “Dit werk is gegroeid uit een serie preken over het Woord Gods in 1 Kon. 17 en 18. Toch heb ik er de voorkeur aan gegeven de preekvorm daarbij los te laten. Daardoor kon beter het doel bereikt worden, waartoe om deze uitgave werd verzocht. Niet de preken zelf, maar de stof, die voor die preekarbeid werd verzameld en die aan de preken ten grondslag lag, is hier in hoofdstukken verwerkt en aangeboden. Door deze vorm van uitgave te kiezen ontstond de gelegenheid verschillende exegetische en andere problemen breder uit te werken, dan anders het geval kon zijn. (...) Dat de HEERE dit werk moge dienstbaar maken aan het beter verstaan van Zijn openbaring door de profeet Elia, is mijn oprechte bede.”

Wij zijn grote dank verschuldigd aan de kinderen van de auteur, aan wie de auteursrechten behoren, om “Mijn God is Jahwe” in deze vorm opnieuw uit te kunnen geven, zij het met de uitdrukkelijke vermelding dat het hier om een hertaling gaat. Hertaling betekent onherroepelijk verlies aan kracht. Toch kiest Ready Writer ervoor, met de hoop dat een breder publiek bereikt wordt. Naast het overbrengen van de boodschap zelf is het Ready Writer met deze heruitgave erom te doen een voorbeeld te geven van wat zij verstaat onder verantwoorde expositie van oudtestamentische Schriftgedeelten.

Mijn God is Jahwe

Over de profeet Elia

Door dr. M.B. van 't Veer

Hoofdstuk 1

Het opschrift van genade uitgewist

1 Kon. 16:34

De Geest van God verbindt het bericht over de herbouw van Jericho met een lange lijst van grove zonden die de koning van Israël, Achab, begaat. Het is alsof deze onderneming de

lijst samenvat. Zij laat zien hoe ver de verachting van Gods Woord in die dagen gaat, en hoe diep de ellende is, waarin het volk van het verbond is gezonken. Achab durft inderdaad ver te gaan, verder dan alle koningen die voor hem geweest zijn. Het minst erge is nog dat hij wandelt in de zonden van Jerobeam; in vergelijking met wat hij zich verder veroorlooft, treedt deze zonde op de achtergrond. De Schrift laat zien hoe hij van kwaad tot erger gaat en groeit in de zonde. Eerst trouwt hij met Izebel, een vrouw die zich met dure eden aan de Baäldienst heeft verbonden. Daarna laat hij zich door haar verleiden om met haar de Baäl van de Sidoniërs hulde te bewijzen. Israëls theocratische koning buigt zich in het huis van Baäl. Maar hij maakt het nog bonter. Hij voert deze Baäldienst in Israël in en bouwt er een tempel voor in Samaria. Voortaan is Israëls land en leven aan deze afgod gewijd. De volgende stap is de oprichting van de “asjera”, in de Statenvertaling “een bos” genoemd, waardoor Astarte haar plaats kreeg naast Baäl, de maangodin naast de zonnegod, de vrouwelijke natuurkracht naast de mannelijke.

Het proces van de zonde verloopt in verschillende trappen en vindt uiteindelijk zijn overkoepelende eigenschap in de herbouw van Jericho. Dat is wat vers 34 meedeelt. Het is aan de ene kant het toppunt van het zondeproces; maar aan de andere kant de keerzijde ervan, keerzijde en tegelijkertijd de noodzakelijke tegenhanger. De binding aan Baäl groeit en dat moet wel gepaard gaan met de zondige emancipatie, *het zich losmaken van het Woord van God*, en dus van Jahwe, de God van Israël zelf. En dat laatste demonstreert Achab door opdracht te geven tot de herbouw van Jericho. Want we moeten de naam van Achab zeker aan dit werk verbinden. De hand, maar meer nog de geest van Ahab is hier niet te miskennen.

Wel wordt er in de tekst alleen gesproken van Hiël uit Bethel, maar het is moeilijk om aan te nemen dat Hiël op eigen houtje de stad Jericho heeft herbouwd. Het gaat hier niet om een particulier bezit van een inwoner van Israël, – de steden zijn eigendom van de regering. Zonder opdracht van Achab of op zijn minst zonder zijn toestemming kan geen vestingstad worden gebouwd, kunnen geen stadsmuren worden opgetrokken. Daarbij komt nog, dat het geheel ligt in de lijn van Achabs politiek, die op versterking van het rijk is gericht. Om die reden wil hij het werk van zijn vader Omri voltooiën. Die had met de scherpe blik van een krijgsheer gezien dat de nederzetting Tirza vervangen moest worden door een onneembare vesting. Daarvoor had hij de berg Samaria van Semer gekocht en daarop in enkele maanden de stad Samaria gebouwd. Door haar mooie ligging kon zij als nederzetting wedijveren met de nederzettingen van de omringende vorsten en als vestingstad kon zij door haar strategische positie aan elke tegenstander weerstand bieden. Wat zijn vader Omri is begonnen, zal Achab voortzetten. Bij een sterke vestingstad horen versterkte grenzen. Zodoende moet Achab wel aan Jericho denken. Het feit dat deze grensstad open ligt, stelt hem voor de keuze: *vertrouwt hij op Jahwe, Israëls God, of steunt hij op zijn eigen kracht?* Wat is de grondslag van zijn regeringsbeleid? Bij de vervallen muren van Jericho wordt het hart van Achab openbaar.

Zeer waarschijnlijk is een concreet dreigend gevaar de aanleiding voor het plan van de herbouw. Jericho moet hier gezien worden als grensstad van het tienstammenrijk. Na de verovering door Jozua wordt Jericho een "erfdeel van de Benjaminiten naar hun geslachten" (Joz. 18:21). Tegen de verwachtingen in valt deze stad bij de scheuring van het rijk niet aan Juda. Jericho is een grensplaats van het noordelijke rijk geworden. Niet alleen als grensplaats, maar ook door haar bijzondere ligging is Jericho van groot strategisch belang. Langs en over Jericho loopt de toegang van het West-Jordaanse naar het Oost-Jordaanse land. Vanaf de grote heerbaan, die van het Zuiden, van Elath, door het Oost-Jordaanse land naar Damascus voert (onder andere in Num. 20:17 aangeduid als de "koninklijke weg"), vertakt zich ter hoogte van Jericho een weg naar het Westen, die via deze stad en door de Michmas-pas zowel Jeruzalem als Samaria bereikt en zelfs tot de kustplaatsen reikt, dwars door het West-Jordaanse land. De vroegere Kanaänitische vorsten hebben gezien dat de plek ideaal was om er een vestingstad en een versterkte, onneembare grensplaats te bouwen. De beschrijving van Jericho's muren bij de inneming door Jozua (Joz. 6) geeft een levendige indruk van het imposante resultaat. Nu is deze stad de toegangspoort van het Westen uit tot het tienstammenrijk geworden. Daarom voelt Achab het als een permanente bedreiging dat de stad nog niet herbouwd is. Overigens zou de indruk

gewekt kunnen worden dat geheel Jericho vanaf de innahme door Jozua tot op de dagen van Achab en Hiël al die tijd verwoest gelegen heeft, dat alles in vlammen was opgegaan en dat Hiël nu het plan verwezenlijkt om de puinhopen weg te ruimen en Jericho weer bewoonbaar te maken. Maar die indruk is niet juist. Al gauw na de verwoesting bij Israëls intocht in Kanaän was de stad weer bewoond, wat duidelijk blijkt uit berichten uit de tijd van de Richteren (3:13) en uit de tijd van Davids regering (2 Sam. 10:5). Hiëls bouwplan is dus niet bedoeld om Jericho weer bewoonbaar te maken, maar om de *stadsmuren* te herbouwen. Jericho is tot nu toe een open stad. En daaraan moet, in opdracht van Achab, een einde komen. Deze stad, juist als grensstad en als toegangspoort tot het rijk, moet weer een *vestingstad* worden, zoals in de dagen van voor de intocht.

In die betekenis moet het woord "bouwen" worden verstaan. Dat is ook de reden dat er wordt gesproken van "grondvesten" en het "stellen van de poorten". Achab voelt zich niet veilig bij een open Jericho en daarom moet de grensstad worden versterkt door een brede, hoge ringmuur. Zijn angst is misschien acuut geworden door militaire operaties van Mesa, de koning van de Moabieten. Een Moabitische bron meldt dat Mesa in de dagen van Achab het gehele land van Medeba weer onder zijn bewind heeft. Dit land van Medeba, ten Oosten van de Jordaan, tegenover Jericho, behoorde vroeger aan Ruben, maar was in Moabs handen gevallen. Omri veroverde Moab voor Israël, waarschijnlijk toen hij nog opperbevelhebber onder koning Basa was. Volgens genoemde bron zou dit stuk toen door Israël veertig jaar lang zijn bewoond, tot "op de helft van de dagen" van Achab. Toen wist koning Mesa het betwiste gebied nogmaals aan Israël te ontrukken.

Alles pleit ervoor om de voorgenomen herbouw van Jericho in het licht te zien van deze militaire operaties van koning Mesa. Achab moet toch lering trekken uit de geschiedenis. Waarom zouden de Moabieten de Jordaan niet oversteken en via het niet versterkte Jericho Israël binnenvallen? Het zou niet de eerste keer zijn dat de Moabieten zich in Jericho vestigen! Zo is het jaren geleden gebeurd dat koning Eglon van Moab met een coalitie met de Ammonieten en Amalekieten Israël versloeg en de "Palmstad" (Richt. 3:13) in bezit nam. Mesa's expansiedrift en de les van de geschiedenis samen maken dat een open stad en een niet versterkte toegangspoort tot het rijk een te groot risico vormen voor Achab. Jericho moet weer een vestingstad worden. Met behulp van moderne architectuur moeten de puinhopen van de oude muren worden omgevormd tot een vestingwerk.

Hiël van Bethel krijgt de opdracht bestek en tekening te maken en daarna het werk uit te voeren. Maar bij de uitvoering van het werk gebeurt nu, wat in de Statenvertaling in enigszins duistere bewoording wordt weergegeven: "Op Abiram, zijn eerstgeboren zoon heeft hij het ge grondvest en op

Segub, zijn jongsten zoon heeft hij deszelfs poorten gesteld" (NBG: "Ten koste van Abiram, zijn eerstgeborene, grondvestte hij het; en ten koste van Segub, zijn jongste, plaatste hij haar poortdeuren").

Wat ook de precieze betekenis is, in elk geval is dit duidelijk: deze bouwer wordt getroffen door de vloek van God. Een *oordeel van Jahwe*, Israëls *Verbondsgod*, gaat hier in vervulling.

Hiël begint de bouwvallen van Jericho op te ruimen, maar maakt tegelijkertijd de vloek los, die de HERE eeuwen geleden heeft uitgesproken over degene die deze ruïnen zou herbouwen. Want om alle twijfel weg te nemen over het verband tussen de herbouw van Jericho en de vloek die dat met zich meebrengt, verwijst de Geest van God naar het Woord dat Hij door Jozua gesproken heeft. Na de verwoesting van de stad heeft Jozua immers door de Geest van Jahwe de banvloek uitgesproken over hem, die deze stadsmuren weer zou herbouwen: "Vervloekt voor het aangezicht des Heren is de man, die zich opmaakt en deze stad Jericho herbouwt; ten koste van zijn eerstgeborene zal hij haar grondvesten, ten koste van zijn jongste haar poortdeuren inzetten" (Joz. 6:26).

Deze vloek, zegt het Woord van God, gaat heden in vervulling. En daarmee zegt datzelfde Woord van God dat de herbouw van deze stad een bijzondere betekenis heeft. En die betekenis krijgt de gebeurtenis alleen door het *Woord van God*. De HERE liet haar optekenen in Zijn openbaring. Daaruit blijkt dat Hij wil dat niet alleen de tijdgenoten van Achab en Hiël met hun neus op de feiten gedrukt worden, maar dat de gemeente van alle eeuwen, tot op de jongste dag, met diep ontzag dit werk ziet. Nu weet de gemeente van alle tijden wat het Woord van God in Jericho's herbouwde muren betekent. Nu Jericho's bouwwerk is opgenomen in de gang van Gods Woord, laat de Here zien dat Zijn Woord waarachtig is en levende kracht bezit. En daarom moet het volk van God er bijzondere aandacht aan geven.

Zo treft het oordeel van God het leven van Hiël, de architect en bouwer van Jericho.

Maar dat roept vragen op. Waarom hebben alle koningen vóór Achab, hoe ze ook hun rijk versterkten, de puinhopen van deze oude vestingmuren laten rusten en deze zwakke plek in de grensbewaking gelaten voor wat hij was? En dat al meer dan vijf eeuwen lang? En verder: wat is dan toch de betekenis van de herbouw van Jericho's muren? Wat is dan toch de zonde van Hiël en de dwaasheid van Achabs politiek? Op deze vragen is maar een antwoord te geven, nadat eerst het antwoord op die andere vraag gegeven is, namelijk deze: waarvan spreken Jericho's *ingestorte* muur en het *verwoeste* vestingwerk van deze stad? Al eeuwen lang stijgt er als het ware een lied op vanuit de stad, "het lied van de ruïnen". Wat zijn de woorden ervan? Of anders gezegd: waarom heeft Jozua de vloek uitgesproken over hem, die het ooit zou wagen

deze vesting te herbouwen en waarom heeft de HERE gewild, dat Jericho een *open* stad zou blijven?

Het antwoord op deze vragen luidt: *omdat de HERE wilde, dat van Jericho de roep zou blijven uitgaan van Zijn wonderen*. Eens was deze stad het schouwspel geweest van *Jahwe's grote daden*, namelijk toen Hij Zelf deze muren had neerge trokken, niet door Israëls kracht en wapenen, maar door het wonder van *Zijn* eigen macht. Vanaf dat ogenblik lagen daar de ruïnen van deze sterke muren als bewijs van de grote kracht van God en spraken zij tot iedere voorbijganger van de God van Israël, die alle macht heeft. En de HERE handhaafde *Zijn rechten* op deze puinhopen. Daarom had Hij ook in vol eigendomsrecht geëist, dat alle bezit van Jericho Hem alleen gewijd zou worden. Wel mag Jericho weer bewoond worden, maar Hij blijft deze stadsmuren voor Zich opeisen; *ze staan in dienst van Hem en van Zijn Woord!* En dat bezegt Hij met een banvloek, die Hij door Jozua laat uitspreken. Want waren het niet juist die stadsmuren, waarmee de hand van de HERE gespeeld had, toen Hij ze met grote kracht neerhaalde? Andere muren en andere steden die door Israël waren verwoest, mogen worden herbouwd, maar deze stadsmuren zullen het bijzondere eigendom van de HERE blijven, gewijd aan de dienst, waartoe Israëls God hen had bepaald. En niemand zou op deze ruïnen, deze woeste steenhopen, de hand mogen leggen en hen zich toe-eigenen, tenzij hij zich wilde vergrijpen aan de rechten van God. Zo laat God deze muren voor altijd spreken van Zijn wonderdaden.

De stenen hebben een grote zeggingskracht. Ze zijn het bewijs van zowel vloek als zegen, van oordeel en genade, van zowel de straf van de wet als de rijkdom van het evangelie. Ze spreken allereerst van oordeel en van straf. Toen Gods hand de fundamenten van deze muren scheurde, was dit de bestraffing van de Kanaänieten. Wat hun zonden betreft was de maat vol. Het puin spreekt van het definitieve, radicale oordeel van God. De ruïnen van deze stadsmuren moeten aan de volgende geslachten prediken dat God lacht over de sterkte van de mens, die tegen de de hemel geroemd had. Zij verkondigen iedere voorbijganger, dat de zondaar zijn dagen ontvangt in Gods lankmoedigheid, maar dat al zijn dagen geteld zijn en bewaard worden tot de dag van het oordeel. Deze uitspraak van Gods rechtvaardig oordeel moet van Jericho's verweerde steenmassa's uit blijven klinken temidden van het verbondsvolk van God. Het is de prediking van de straf van de wet, van de vloek van de zonde, die dagelijks wordt vernomen.

Maar daarmee zwijgen deze puinhopen niet. De Here stelt hen ook tot een prediking van het evangelie van de genade. Geen Israëliet mag aan Jericho voorbijgaan zonder het opschrift te lezen, dat Gods eigen hand hand heeft geschreven met deze schijnbaar willekeurig neergehaalde stenen: "*Alleen verkregen als genadegave door de kracht van het geloof.*" Zo heeft Israël deze stad ontvangen, alleen uit de hand van de

HERE, alleen als gave van God!

Want Hij alleen heeft de poorten opengebroken en de muren doen scheuren. En deze gave van God heeft het volk van God alleen kunnen verkrijgen *door het geloof*. Niet door hun sterke arm, niet door wapengeweld of door het vernuft van krijgsmacht, maar alleen door het geloof zijn de muren van Jericho gevallen (Hebr. 11:30).

Wanneer dan nu de HERE verbiedt deze ruïnen te herbouwen, maakt Hij daarin Zijn wil bekend, dat dit *teken van genade* voor altijd te lezen zal zijn op het land van de belofte. Want Jericho is de *toegangspoort tot Kanaän*, en de puinhopen zijn het opschrift, dat niet alleen op deze stad zijn stempel drukt, maar op het *gehele land*. Op deze manier heeft de vinger van God boven dit belofteland geschreven, dat alle beloften van de Here alleen als genadegave en alleen door de kracht van het geloof verkregen worden.

En dit evangelie moet gegrift blijven boven de ingang van het land van God! Het mag niet worden uitgewist!

Zo zullen zelfs in tijden waarin het verbondsvolk zwijgt de stenen nog de grote werken van God uitroepen!

Hieruit is nu te zien waarom de HERE meer van de ingestorte muren van Jericho houdt dan van de herbouwde muren van de versterkte stad. Er moet een prediking van blijven uitgaan, zowel van Gods straffende gerechtigheid als van Gods gevende gunst; zowel van de ruïnering van menselijke grootheid, die zich verheft tegen God, als van de verheerlijking van Gods genadekracht, die de mens verhoogt. Daarom moest Jozua de mens vervloeken die dit opschrift zou wissen en deze prediking tot zwijgen zou willen brengen. Deze vloek, door Jozua gesproken, heeft de richters en de koningen gebonden. Allen hebben de stem van de HERE die opklonk uit deze ruïnen, toegang verleend in Israël. Saul, David en Salomo, hoe ze ook werkten aan de versterking van hun rijksgedebied, hebben toch het woord van Jericho's bouwvallen laten spreken. En ook de volgende koningen, hoe zij ook handelden tegen het gebod van God in, hebben het niet gewaagd de hand uit te strekken naar Jericho's vervallen muren.

Maar dit alles verandert nu bij Achab. Hier valt het keerpunt. De mededeling van de Schrift, dat Achab nog meer dan zijn voorgangers deed om de HERE te tergen en tot toorn te verwekken, wordt markant geïllustreerd met deze daad van heropbouw van deze muren. Achab weigert langer te regeren over een rijk, dat door een open grensplaats de vijanden kon lokken zijn gebied binnen te vallen.

Waarom ziet Achab dit plotseling als een dreigend gevaar? Waarin ligt ten diepste het verschil tussen hem, die Jericho gaat herbouwen, en de andere vorsten, die aan de herbouw niet toekwamen? Dat kan alleen hierin worden gezocht, dat Achab het Woord van God niet meer kan verstaan. Hij heeft

zichzelf, door de verhardende werking van het ongelooft, doof gemaakt voor de krachtige taal, die deze vervallen steenhopen spreken. Achab *wil* die prediking niet horen, en daarom *kan* hij ze niet verstaan. En vanaf het moment dat hij doof wordt voor de Godsspraak van Jericho's ruïnen, moet een niet-ommuurde grensstad voor hem een bedreiging zijn. Voor hem, die alle sterkte en vertrouwen stelt in wapenen en legers en versterkte burchten en ommuurde steden, moet een grensstad met een ingestorte ringmuur een dwaasheid en ergernis zijn.

Geheel anders was dit bij de koning, die alleen *theocratisch* vorst wilde zijn; bij de koning, die alleen bij de gratie en sterkte Gods regeren wilde over het volk van God. Voor hem waren die ruïnen geen bedreiging, maar troost en veiligstelling! Immers, deze puinhopen spraken Israëls koningen van die vervaarlijke kracht van God, die meer is dan het geweld van legers en wapenen. Een koning, die theocratisch vorst wilde zijn, kon zich *nergens veiliger* gevoelen, dan achter een *open* Jericho. Geen vijand zou straffeloos de verborgen kracht van Israëls God, waarvan deze dode stenen spreken, uitdagen. Deze kracht van God was de *veiligste grenswacht* van iedere vorst, die wist dat zijn ambt en macht hem van de God van deze ruïnen gegeven was.

Achab echter wil niet leven bij de gratie van Gods kracht! Hij wil het evangelie dat de *kracht van het geloof* dag in dag uit predikt, niet horen. Hij ergert zich aan het opschrift, dat de HERE gebeiteld heeft boven Kanaäns poort: *verkregen, en dus te behouden, niet door menselijke kracht, maar alleen als genadegave van God door de kracht van het geloof*. Daarom moet dat opschrift worden weggebeiteld! Daarom moet de taal van deze ruïnen zwijgen!

Daarom mag het Woord van de HERE, dat van geloof en genade spreekt, niet langer gehoord worden! Een ander woord moet gehoord worden! Boven Kanaäns poort zal voortaan te lezen zijn: "Alleen door de kracht van Israëls koning Achab, en door het bouwvernuft van Hiël, de bouwkundige van Bethel, zal Kanaän worden beschermd en behouden.

Hier nu blijkt de zonde van Hiëls bouwwerk en bouwlust! Er is geen enkele reden een vergoelijking voor deze daad te zoeken. Ook de mening, dat Achab en Hiël *onwetend* zondigden, kan niet worden aanvaard. Want al was het bijna zeshonderd jaar geleden, dat de HERE door Jozua die vloek had uitgesproken, toch waren deze woorden vastgelegd in het geschreven boek, "Jozua". Het ontstaan van dit Bijbelboek kan toch niet later gesteld worden "dan de allereerste regeringsjaren van David te Hebron" en zeer waarschijnlijk "in de tweede helft van het tijdvak der Richteren"¹. Daardoor leefde dat woord van Jahwe's vloek voort in Israël, en kan hier geen verontschuldiging van onwetendheid gelden.

¹ Dr. G. Ch. Aalders: Chr. Encyclopedie art. "Jozua", J. p. 225.

Dat kan dan ook alleen de verklaring zijn, dat geen enkele vroegere koning de hand heeft uitgestoken naar deze ruïnen. Men had nog een groot ontzag voor de grote kracht van dat levend Woord.

Dat ontzag heeft Achab verleerd. Hierin is hij de "meerder" van hen, die hem voorgingen. In het licht van al Achabs daden, die tergend de God van Israël hoonden, past het geheel om *zondige opzet* te zien achter deze vertreding van het Woord van God. Door het Woord van God liet Achab zich niet meer binden. Het is een opzettelijk ingaan tegen dat Woord, als hij de Baältempel bouwt, de Astartecultus invoert; als hij het Woord van God wil doen zwijgen in Israël. En geheel in de lijn van deze welbewuste terging van Israëls God ligt nu ook de *moedwillige beschadiging* van de eer van God in Jericho's ruïnen. De herbouw van deze muren zou een demonstratie zijn van de krachteloosheid van het Woord van Israëls God.

Zo zien we hierin de antigoddelijke geest tot uiting komen, die gestalte aanneemt in deze koning. Jericho en haar bouwvallen kunnen niet zomaar op zichzelf beschouwd worden. De HERE heeft deze dode stenen opgenomen in de gang van Zijn levend Woord! Daarom zijn noch die puinhopen, noch die herbouwde muren een geval op zich zelf, maar ontvangen ze al hun betekenis *door het Woord*, dat de HERE over hen en door hen spreken laat. En zo is het hier een worsteling rondom Jericho's vervallen stadsmuren, waarbij de inzet het Woord van God is, de *waarheid, de waarachtigheid, de levende kracht* van dat Woord.

En de vraag wordt klemmend en in acute scherpte opgeworpen door Satan, dat is te zeggen: door zijn trawanten Achab en Hiël: "Wie zal het opschrift schrijven boven de poort van Kanaän?" En deze vraag bewijst de worsteling tussen God en Satan, de worsteling, die zich openbaart in de twee beginselen, waaruit de mens leeft: *het leven uit genade door de kracht van het geloof óf het leven uit eigen werk door de kracht van zijn verdienste!*

Hier spitst de spanning tussen de twee beginselen zich toe in de vraag: wie zal op Kanaän, op het land van God, dus ook op het volk van God, zijn stempel drukken? Zal Kanaän en Gods verbondsvolk het *merk van de genade van God* dragen óf het *merk van menselijke kracht en grootheid*? Wiens roem zal het verkondigen, wiens eer verbreiden? De HERE heeft gesproken en schreef er boven: "Verkregen door het geloof als loutere genadegave!" Achab en Hiël spreken daartegenin en zullen er inbijtelen: "Alleen door de sterkte van Achab en door het genie van Hiël!"

"De *ruïnen* van deze stad," zo zegt de HERE, "zullen spreken van *Mijn* kracht en *Mijn* werk." "De *herbouwde muren*," roepen Achab en Hiël ertegenin, "zullen de grootheid en eer verkondigen van de onafhankelijke mens, die de genadegiften niet verdragen kan."

Zo worstelen deze twee krachten rondom Jericho's verweerde steenmassa's en de vraag klemmt met groot gewicht: welke stem zal in deze poort worden gehoord: het evangelie van de

genade, of het evangelie van de sterke mens!

En Achab en Hiël zeggen: niet langer mogen de ruïnen de stem van God doen horen – het Woord van God moet tot zwijgen worden gebracht; de muren en vestingen zullen deze ergernis wegnemen om te staan tot een opgericht teken van de soevereine mens.

Dit spannend conflict tussen deze twee elkaar tegengestelde beginselen heeft de historie van de mens na de intrede van de zonde beheerst tot op heden en zal die blijven beheersen, totdat met de wederkomst van Christus de triomf van het Goddelijk beginsel voor eeuwig zal worden gevestigd. Ze vinden alle eeuwen door hun belichaming enerzijds in de gemeente van Christus, anderzijds in het rijk van de anti-christ.

In de gemeente van Christus, die Hij Zelf vergadert van het begin tot het einde van de wereld, kan alleen de heerschappij zijn van het evangelie van Jericho's ruïnen! De gemeente van het Oude Verbond heeft vanuit die prediking moeten leven. Ze heeft met vreze en blijdschap iedere dag dat opschrift van God moeten lezen boven de poort van Kanaän: "De rechtvaardige zal alleen *door het geloof* leven, en het leven kunnen verkrijgen als *genadegave van God*." Ze heeft iedere dag met ontroering "het lied van de puinhopen" moeten horen, dat de neerwerping verkondigde van alle menselijke hoogheid, die zich verheft tegen de hemel. De stem van *Wet en Evangelie*.

En bij dat Woord moest het verbondsvolk leven, en moest het *willen* leven. Dan alleen verkreeg het genade bij God en zijn plaats onder de mensen.

En dit is het evangelie gebleven tot op de dag van vandaag, en blijft het tot in eeuwigheid.

Het antigoddelijke rijk, dat met de zonde zijn intrede doet in de wereld, verdraagt dat evangelie niet. Het wordt gedragen door een ander beginsel, dat zich al meteen openbaart in de stedenbouw van Kaïn. Als Kaïn zijn stad heeft gebouwd, noemt hij die naar de naam van zijn zoon "Hench", als een aandenken aan zichzelf, aan zijn eigen geslacht. En dat inderdaad deze tegenstelling van nu af aan de mensenwereld beheerst, blijkt uit wat de *Schrift zelf* vermeldt van het *andere* geslacht, het geslacht van Seth, dat gezet wordt tegenover dat van Kaïn. Wat het geslacht van Seth typeert, is dat men "den naam van de HERE gaat aanroepen" (Gen. 4:17 en 26). Zo vertonen beide beginselen zich al direct in hun scherpste contrasten. Aan de ene zijde is het een *aandenken aan zichzelf oprichten*; en aan de andere zijde: een *aandenken aan de HERE*. Dit is de kern van beide beginselen.

En dat antigoddelijk beginsel belichaamt zich straks in groeiende kracht in Babels stads- en torenbouw, waar de afvallige mensheid zich weer dronken drinkt uit de beker, die vol is van de droesem van de *zelfverheerlijking*. Want ook in dat bouwwerk overwint de lust om een herinnering aan *zichzelf* op te richten boven de roeping van de mens om in alles wat

hij maakt de *HERE te gedenken* en in alles *Hem de eer te geven*.

En de mens spreekt zijn begeren uit met klare taal: "Kom aan, laat ons voor ons een stad bouwen ... en laat ons een naam voor ons maken" (of naar de vertaling van prof. Aalders: "Laten wij ons een gedenkteken maken").

Hier is dus een geslacht aan het woord, dat niet meer verstaat, dat het *koninklijke* ambt van de mens zijn grenzen vindt in het *priesterlijke* ambt, namelijk de wijding van zichzelf en al het zijne aan de HERE, zijn God.

En deze zondige annexatie van Gods Schepping voor zichzelf in eigen grootheid, is principieel de *negatie* van God als Koning en loopt uit op de *adoratie* van zichzelf.

Dit Babylonisch beginsel is de drijfkracht van het antichristelijke rijk. Daarin beleeft de eerste zonde haar *vervolg* – het ligt immers alles op die ene lijn van zelfvergoddelijking, van de deïficatie, die in de eerste zonde al haar uitdrukking vond. De Schrift zelf zegt ons, dat in alle wisselingen en omvormingen, in allerlei wisselende gedaanten toch datzelfde beginsel leiding blijft geven, want als in apocalyptische visioenen het rijk van de antichrist wordt voorgesteld, geschiedt dit met de naam *Babylon*. Daarmee geeft Gods Woord zelf te kennen, dat dit ene beginsel van Babel niet gestorven is, maar voortleeft, en zelfs *uitgroeien* zal en zijn hoogste ontwikkeling zal bereiken aan het einde der tijden. Het antigoddelijke rijk, dat zich steeds *bewuster* antichristelijk vertoont, gaat voort van *Babel tot Babylon*. Aan het einde der tijden komt het Babel van Genesis 11 gigantisch vergroot terug in het wereldrijk van de mens van de wetteloosheid. *Babel culmineert in Babylon*.

En haar beginsel is gelijk gebleven: *voor zichzelf een aandanken oprichten!* Dat was zo in de opkomst van Babel. Dat was ook eeuwen later het beginsel als Babel weer verrijst en het beginsel een grotere expansie heeft kunnen verkrijgen. Want het Babel uit de tijd van de profeten en de ballingschap heeft het beginsel van de zelfverheerlijking al kunnen uitbouwen tot een wereldrijk, en heeft de eigen naam al kunnen schrijven op de vele werken van haar handen. Voortdurend is dan ook het scherpe verwijt van Israëls God, dat Babel zichzelf verhoogt en voor zichzelf een aandanken sticht en dat haar vorsten zich willen verheffen "boven de sterren van God en zitten op de godenberg, diep in het Noorden, en stijgen boven de wolkenhoogten en zich gelijkstellen aan de Allerhoogste!" (vertaling van prof. Ridderbos, Jes. 13:13,14).

Hoe de spot van de Almachtige (zie Ps. 2) dit streven ook heeft verstoord, toch neemt het telkens weer *vorm* en *gestalte* aan in de nieuwe rijken, die komen, – niet het minst in het Romeinse rijk met de als god vereerde Augustus – het rijk, dat naar Johannes in zijn Openbaring het prototype is van het Babylon van de toekomst. Maar ook dan blijkt Babylon alleen de zonde van Babel geperfectioneerd te hebben; het Babylonisch beginsel heeft hier zijn hoogtepunt bereikt. Daarom wordt ook het requisitoir, dat God tegen haar opent, samengevat in dat ene woord: dat zij *zichzelf verheerlijkt*

heeft (Openb. 18:7), *voor zichzelf een aandanken opgericht heeft*. Dat is en blijft het machtig beginsel van Babylon.

Achabs zonde in de herbouw van Jericho wordt ook hier openbaar. Want met hem en in de gestalte van deze daad, wordt het Babylonisch beginsel een werkend motief in Israël, het land en volk van de HERE. Op die lijn van Babel tot Babylon ligt ook de wil om deze stadsmuren te herbouwen. Want ook Achab wil dit werk stellen tot roem van eigen sterkte en kracht.

Het opschrift van Babels toren en Babels poorten moet vandaag ook aangebracht worden boven de toegangspoort van Kanaän. Dus is het genadewerk van de HERE fundamenteel aangetast. Zoals Achab de grenzen heeft uitgewist tussen de koningen "van rondom" én de theocratische vorst van het volk van de HERE, zo zal hij ook de hele scheidslijn tussen de heidenlanden en het land van de HERE vervlakken, de verbondsgemeenschap oplossen in de gemeenschap van de volkeren, en de *roeping* van Gods volk om *voor de HERE* een aandanken op te richten, vervangen door de *begeerte* van de zondige mens om *zichzelf* een naam te maken.

Zo deed Achab wel meer dan allen, die voor hem geweest waren om de HERE tot toorn te verwekken. Kanaän, dat door de HERE geplaatst was op de weg, waarlangs Hij zou komen met Zijn genade, de weg van het Paradijs tot Bethlehem; de weg van de gevallen zondaar tot de opstanding in Christus, datzelfde Kanaän zal nu door Achab gewijd worden tot doorgang op de weg van Babel naar Babylon, de weg van het antichristelijke rijk.

Hier zal nu het woord van God ingrijpen met kracht, om tegenover dit Babylonische beginsel, dat in de verbondsgemeenschap wordt ingevoerd, het beginsel van het hemelse koninkrijk tot overwinning te brengen, zodat toch in Kanaän een *aandanken voor de HERE opgericht wordt*.

Wel willen Achab en Hiël dat evangelie van de puinhopen begraven onder de zware muren van menselijke werken, maar het *oordeel* voor Hiël zal zijn, dat hij juist daardoor *doorgang* moet verschaffen aan dat woord van God, Wiens stem hij begeerde te doen verstommen. Dat is voor hem zijn oordeel, omdat hij dit doen moet in het dragen van de straf, die de aanzegging van de vloek van Jahwe hem oplegde. Die straf is in de Statenvertaling zo geformuleerd: "Op Abiram, zijn eerstgeboren zoon, heeft hij het gegrondvest en op Segub, zijn jongsten zoon, heeft hij deszelfs poorten gesteld."

Deze vertaling geeft aanleiding om hier te denken aan een zogenaamd bouwoffer, zodat we hier dus te maken zouden hebben met de doorwerking van een Kanaänietisch beginsel onder het volk van de HERE ten tijde van Achab. Bij de Kanaänieten schijnen deze bouwoffers, blijkens gevonden skeletten onder de fundamenten van huizen, bruggen, dijken,

stadsmuren en andere bouwwerken, meermalen te zijn voorkomen. Voor die bouwoffers werden niet alleen munten en andere gaven gebruikt, maar ook dieren en mensen, die of in kruiken of in een ingemetselde ruimte werden neergelegd. Zowel kinderen als volwassenen konden voor het bouwoffer gekozen worden.

De bedoeling van zulk een bouwoffer kon verschillend zijn. Steeds stond het in verband met de gedachte, dat de grond, waarop men ging bouwen, behoorde aan een plaatselijke god of geest (de aardgod), die men door dit offer gunstig wilde stemmen. Zo kon het gebeuren dat de god van die plaats een gave gebracht werd, een zeker eerbewijs; of om daardoor de bescherming van de aardgod te verzekeren; of om alle onheil bij de bouw te voorkomen.

Meermalen heeft men aan Hiël het brengen van zo'n bouwoffer toegeschreven en er dan de gedachte aan te verbinden, dat hij daardoor de vloek, die rustte op Jericho, heeft weggenomen. Sedert Jozua's zwaargeladen vloek, zo zegt men, durfde niemand de muren te herbouwen uit vrees, dat men daardoor de vloek uit deze stenen zou losmaken. Hiël, die nu tot de bouw wil overgaan, wil echter eerst die vloek wegnemen.

Zo zou deze tekst spreken van "dit lugubere gebruik. (...) Het duurde echter tot Achabs dagen, voordat Jozua's vloek door het ten bouwoffer wijden van Hiëls zonen werd weggenomen"². Door het slachten van zijn zonen zou dan de vloek zijn opgeheven.

Deze, bij meerderen aangenomen verklaring ontmoet echter van alle kanten bezwaar. Afgezien van de kwestie, dat verschillende onderzoekers aan het gebruik van de bouwoffers al meer zijn gaan twijfelen, heeft deze verklaring toch nog heel andere bedenkingen tegen zich. Jozua's woorden spreken duidelijk van een vloek, die de bouwer zal treffen, en het volk verbindt zich aan deze woorden, "... zodat het zich feitelijk met een eed verbindt om de stad niet weer op te bouwen" (Goslinga³). Zo roept Jozua de naam van de HERE aan om met bijzondere straffen de herbouwer te treffen.

Houdt men zich in deze tekst nu aan het standpunt van het bouwoffer, dan zouden de woorden van Jozua moeten inhouden, dat de herbouwer later zijn zonen vrijwillig zou opofferen. We zouden dan te doen hebben met een voorzegging van Jozua, maar niet met een vloek, die onafwendbaar van God Zelf op de herbouwer van de stad zou worden gelegd. Een ander bezwaar is, dat zij, die hier aan een bouwoffer denken, het zo moeten voorstellen, dat door Hiëls offer de vloek van Jericho zou zijn *opgeheven*. Nu is de gedachte, dat de HERE, Israëls God, een vloek *wegneemt*, wanneer Hem mensenoffers worden gebracht, geheel en al in strijd mee de gehele Godsopenbaring. Maar verder heeft Jozua ook niet een vloek gelegd op Jericho, die dan eerst moet worden weggenomen voordat de bouw zou kunnen slagen, maar op de *eventuele bouwer* van deze vesting. Daarom wordt hier de

² Dr. A. Noordrijz: Chr. Encyclopedie art. "Jericho", I. p. 140.

³ Dr. C.J. Goslinga: Korte Verkl. "Jozua", p. 69.

vloek die door Jozua uitgesproken was, ook *niet opgeheven*, maar ontvangt deze vloek zijn *ernstige vervulling*. Hiël heeft zich niet door dit offer aan de vloek onttrokken, maar juist deze vloek op zich geladen.

Het oordeel van de HERE valt neer op het leven van Hiël. Een vloek trekken wij niet vrijwillig over ons, maar *komt* over ons in oordeel en straf. Dat alleen wijst er al op, dat we hier te denken hebben aan iets, waarmee de HERE hem *treft*, en niet aan een offer, dat Hiël Hem aanbiedt.

Daarom pleit er ook alles voor om, ook uit taalkundig oogpunt, de vertaling te nemen: "ten koste van, voor de prijs van Abiram, zijn eerstgeboren zoon heeft hij het gegrondvest en voor de prijs van Segub, zijn jongste zoon, heeft hij deszelfs poorten gesteld."

Deze bouw kwam hem dus duur te staan en wel op het verlies van zijn zonen. Dat is de betekenis. Terwijl dan naar het Hebreeuwsche taaleigen hiermee gezegd wordt, dat de HERE "dengene, die dezen vloek trotseert" strafte "door hem al zijn zonen, van de oudsten tot de jongsten, te doen verliezen" (Goslinga op Jozua 6:26). De vloek begon dus bij de oudsten zoon en ging voort, naarmate de bouw van de vestingmuren voortschreed, totdat ze bij het einde van het werk uitliep op de beroving van het leven van zijn jongste, dat is van de jongste zoon. Op welke wijze de HERE deze zonen van hem heeft laten sterven, zegt de Schrift niet. Dat is ook van minder belang. Maar hierop valt alle nadruk, dat Hiël, als hij straks kan neerzien op het trotse werk van zijn handen, tevens zichzelf moet zien als de vader, die van alle kinderen is beroofd.

Zo wordt Hiël dus getroffen door Gods vloek. De verbondswraak gaat werken in zijn leven. Want de straf, die hem treft, is feitelijk deze, dat hem vanaf nu geen *deel* meer gegeven wordt onder het verbondsvolk van God. Zijn erfdeel te midden van de verbondsgemeenschap wordt hem ontnomen. Hij mag niet meer voortleven in geslachten: hij zal geen zaad meer zien. Hij zal zichzelf geen aandanken meer kunnen stichten in zijn zonen, in zijn nageslacht. Uit het land van de levenden, uit de gemeente van de HERE wordt zijn naam uitgeroeid.

In deze straf over Hiël en zijn nageslacht handhaaft de HERE Zichzelf. Ook in Zijn oordeelen kan Hij Zichzelf niet verloochenen. Dat heeft Hiël ervaren, toen de HERE over hem het oordeel deed komen, dat eeuwen geleden die andere Israëliet moest treffen, die zich ook vergrepen had aan het bezit van Jericho dat aan de HERE gewijd was. Dat was Achan, die het Woord van de HERE over deze stad niet heeft geëerbiedigd en het ontzag verleerd had voor de heiligheid van dat Woord. Ook hij vergreep zich aan wat de HERE Zichzelf gewijd had. Ook hij heeft geen eerbied getoond voor het *eigendomsrecht* van Israëls God.

Deze zonde heeft de Here als *overtreding van het verbond* aangemerkt (Jozua 7:11). En zolang deze overtreding onge-

wroken was onder het verbondsvolk van God, kon de HERE hun de verbondszegen niet geven: "Ik zal voortaan niet meer met ulieden zijn, tenzij gij de ban uit het midden van ulieden verdelgt." De ban moet verdelgd worden! De verbondschender moet door de verbondswraak uit het volk van het verbond worden uitgeroeid. Hij, *met heel zijn geslacht*. Deze mens mag onder het volk van de Here niet meer in geslachten voortleven. Het oordeel van de HERE breekt de weg van Achan op: zijn naam mag onder de levenden niet meer gevonden worden.

De zonde van Achan herleeft in Hiël, want hier is wederom datzelfde vergrijp aan het eigendom van de HERE. Van het oude Jericho, waarvan tot den laatste steen toe, alles aan God gewijd was, waren alleen nog de zwartgeblakerde stenen over van de ineengestorte muren. En Hiël, die ook niet het eigendomsrecht van Jahwe eerbiedigt, grijpt naar die stenen, en vergrijpt zich eraan. Maar nu Achans zonde herleeft, komt ook weer de vloek terug en de straf over Achan. In de uitvoering van deze straf is alleen dit verschil, dat, nu de leiding in Israël onder Achab weigert te handelen naar het Woord van God, de HERE rechtstreeks ingrijpt en de straf voltrekt. En zo valt dan Hiël met al zijn zonen onder het oordeel van de uitroeiing!

Zo eindigt de gang van deze zelfverzekerde bouwer door de verbondsgemeenschap van God.

Maar nu ook de andere zijde! Door zijn daad, die *hem* zijn deel onder het verbondsvolk ontnemt, moet hij juist *deel krijgen aan het Woord van God*. Dit geschiedt tegen zijn wil en bedoelen in! Maar als Hiël het Woord van Jahwe door de puinhopen van Jericho wil doen verstommen, bewerkt hij alleen dat het des te luider gaat spreken. Hij kan niet anders dan het *Woord van God* bevestigen tot op de laatste letter, omdat dit Woord aan hem *bevestigd wordt*. Juist nu hij de stem van dat Woord onder zware stenen wil begraven, kan hij alleen maar die stem te krachtiger uit de stenen doen opwaken. Want deze ruïnen bewaarden de vloek voor hem, die hen zou wagen weg te nemen. Dan zou de vloek, die ongeveer zes eeuwen geleden was uitgesproken, niet langer gebonden zijn, maar losgemaakt worden en zich storten over de schender van dit "heiligdom" van de HERE. En Hiël doet dit! Dus brengt hij de vloek over zich! Maar zijn *last* zal zijn, dat hij tegen zijn wil in het levende Woord van God zal moeten bevestigen voor de navolgende geslachten. Dat is de *lust* van de HERE. Zo betuigt de HERE, dat Hij *Zijn Woord handhaaft* in de wereld. Dat Hij het handhaaft *tot op de letter toe*. Geen tittel of jota zal onvervuld blijven. Ondanks alle tegenstand! De scherpste vijand, zelfs de antichrist, zal nooit anders vermogen dan het krachtige en levende Woord van God *te bevestigen*. *Alle vernietigingspoging is bevestigingswerk*. Wie dat *in het geloof* heeft aanschouwd, verblijdt zich, zelfs in alle druk en strijd, in alle haat en vervolging, altijd!

Hij *gelooft alleen!* Wie zal ons beroven van het vaste Woord van de HERE? Het heeft zijn gang en spoor de hele wereld door: niets kan zijn kracht ooit breken!

Zo weet de gemeente van de Here: Gods Woord houdt stand in eeuwigheid – ja, het Woord van onze God zal bestaan in eeuwigheid!

Toch blijft hier nog één vraag! Dat is deze: heeft Hiël niet zijn doel bereikt?

Is de stem van de ruïnen toch gesmoord onder de nieuwe muren, die hij gebouwd heeft?

Want zie: de HERE wilde, dat de spraak van deze puinhopen blijvend gehoord zou worden in Israël, opdat het getuigenis van Zijn genadewerk zelfs uit stomme stenen zou opklinken dag en nacht!

Maar nu gaat Hiël bouwen – en hij *voltooit* de bouw. Straks zijn de puinhopen weggeruimd en de vesting Jericho draagt het stempel van Hiëls hand en vernuft. Is de stem van de HERE dan niet tot zwijgen gebracht? En hoe hij ook gestraft is, is het resultaat niet, dat Hiël in zijn bouwwerk overwint? Deze overwinning wordt echter Hiël niet gegund! Ook die *herbouwde* muren zullen de spraak van Gods Woord niet kunnen smoren. Daarvoor zorgt de HERE!

Want *vlak naast* het bouwwerk van Hiël bouwt de HERE een ander werk.

Nauwelijks heeft deze bouwer de eersten steen gelegd, of de hand van de HERE legt ook de eerste steen van het bouwwerk daarnaast. En wat de HERE bouwt tegen de muren van Jericho, is een grafmonument voor Hiëls zonen. En het bouwwerk van de Here houdt gelijke tred met Hiëls bouwsucces! Want wanneer de laatste hand gelegd wordt aan het vestingwerk, legt ook de Here de laatste hand aan dit grafmonument: Hij neemt Hiëls laatste zoon! En beide werken zijn gereed op hetzelfde moment!

Maar vanaf ditzelfde ogenblik verbindt de HERE dit grafmonument *onafscheidelijk* door Zijn levend Woord met Jericho's herstellde muren. En tot op de laatste dag van de wereld zal men nooit Hiëls bouwwerk kunnen zien zonder dat grafwerk ernaast.

Wat het Woord van de HERE heeft samengevoegd, kan de mens niet scheiden!

Zo blijven *ook de herbouwde muren* spreken van *het werk van de HERE* en zullen ze niet het laatste woord geven aan Hiël. Want wederom staat er een inscriptie door Gods hand ingegrift boven de poort van Kanaän. De bond van Achab-Hiël heeft dit niet kunnen wegbeitelen.

Boven de *puinhopen* van Jericho had Gods vinger geschreven: "Verkregen alleen als genadegave door de kracht van het geloofs." Maar boven de *herstellde muren* van deze stad schrijft de hand van God: "Vervloekt is een ieder, die niet uit genade en door het geloof alleen wil leven. Zijn uiteindelijke lot zij gelijk aan het einde van Hiëls gang door verbondsgemeenschap!"

En beide, zowel de ruïnen als de welgebouwde muren, zon-

gen het dodenlied op alle menselijke grootheid, die roemt in de heerlijkheid van het vlees.

Vervloekt is de mens, die vlees tot zijn arm stelt! *Welgelukzalig* is hij, Wiens God *de HERE* is: hij is *gerechtvaardigd door het geloof alleen!*

De herbouw van Jericho vindt zijn tegenbeeld in de opbouw van Jeruzalem. Jeruzalem, de stad van God, de gemeente van Jezus Christus!

De bewoners van Sion beschouwen de grondvesting van deze stad en vinden daarin alleen oorzaak om te roemen in Hem Die slechts bouwen ging, nadat Hij eerst Zijn bouwrecht verworven had! Hierin ligt het diepe verschil tussen de bouwer van Jericho en de Bouwer van de stad van God, de gemeente van de Here.

Het bouwen van beide steden is niet los te maken van het vraagstuk van *bloed*, ofwel, van het *leven*: Jericho kon slechts gebouwd worden op het bloed, namelijk ten koste van Hiëls zonen; Jeruzalem, de gemeente, kon eveneens alleen worden gebouwd op het bloed, namelijk voor de prijs van Christus' leven, het offer van het bloed van Gods eerstgeboren Zoon. Beide steden zijn gefundeerd "op bloed".

Maar hier ligt het grote verschil, dat Hiël ging bouwen zonder bouwrecht en bouwvergunning te hebben ontvangen van de Here, de Eigenaar van de ruïnen, en zich daarom vergreep aan het recht van de Here. Zo volgde op zijn bouwwerk de vloek, het oordeel, dat hij niet meer kon ontlopen.

Maar Christus heeft eerst de vraag van het *recht* gezien en opgelost. Hij heeft eerst Zijn bloed gegeven en *op grond van* Zijn bloedplenging het *recht tot bouwen* verworven. Zo zijn Jeruzalems fundamenten gebouwd op het bloed van Jezus Christus. En omdat dit bloed *eerst* de vloek gedragen heeft, en dus *daarna* de stad gebouwd werd op *de grondslag van het recht*, verrijzen nu de fundamenten en muren tot in eeuwigheid. Terwijl Jericho's muren staan tot een *bevestiging* van de vloek van de Here, zullen de muren van het eeuwige Jeruzalem roemen in de *bevrijding* van de vloek van God. Nu kan Christus' gemeente gebouwd worden tot een eeuwige zegen van allen, die niet in eigen bouwwerk, maar in het bouwwerk van Christus Jezus hun roem en hun leven vinden. Op deze muren heeft de HERE het *genademerck* eeuwig ingegrift. Schreef de HERE met eigen hand het opschrift van Zijn vloek op de herrezen muren van Jericho, nu schrijft Gods vinger het Woord van *Zijn welbehagen* op de fundamenten van Zijn gemeente. Dit woord: "En toch staat ongeschokt het hechte fundament Gods met dit merk: De Here kent de zijnen, en: Een ieder, die de naam des Heren noemt, breke met de ongerechtigheid" (2 Tim. 2:19).

Dit zegel verkondigt, dat in het Jeruzalem van God, in de gemeente van Christus, de *vrije roem* in het *evangelie* gevonden wordt, en de *handhaving* van de *wet van de HERE*. En beide *door Christus*, Die de *wet* voor ons vervulde en ons de kracht geeft om aan de wet te voldoen, en Die ervoor heeft

gezorgd dat wij toegang tot het *evangelie* konden krijgen. Op *deze* fundamenten kan dan ook een stad gebouwd worden, die naar alle zijden *open toegangspoorten* heeft.

"... van het Oosten drie poorten, en van het Noorden drie poorten en van het Zuiden drie poorten, en van het Westen drie poorten", terwijl van deze poorten gelden zal: "En hare poorten zullen des daags nimmer gesloten worden: Want nacht zal (het) aldaar niet zijn. (Openb. 21:13,25)".

In dat heilige Jeruzalem zal het oudtestamentische Kanaän met zijn open toegangspoort zijn volle vervulling vinden. En dat heilige Jeruzalem is de gemeente van onze Here Jezus Christus. De gemeente, zoals ze ook in deze bedeling na het Pinksterfeest, dagelijks neerdaalt uit de hemel.

"*Twee dingen* zijn van dit Jeruzalem waar. *Nu al* daalt het uit de hemel op de aarde neer, en toch zal het ook *pas aan het eind der eeuwen* uit de hemel nederdalen. Dit Jeruzalem is de gemeente van de Here."⁴

In dit visioen aan Johannes is het onderscheid tussen Kanaän, als het heilige land, en Jeruzalem, als de heilige stad, weggevallen, zoals ook die van de heilige stad en de heilige tempel met zijn hiërarchisch geordende trappen van heiligheid (voorhof – heilige – allerheiligste). Dat is nu alles één geworden, want de oudtestamentische hiërarchie is na de Pinksterdag opgeheven. Nu is er alleen Jeruzalem, de stad van God, die neerdaalt niet in een heilig land, maar *midden in de wereld*. En daarin vindt de gemeente van Christus haar beeld.

Maar daar is nu vervuld, wat de HERE profetisch door de open toegangspoort van Kanaän wilde verkondigen. Kanaän moest, met het open Jericho, een afbeelding zijn van de gemeente van de Here, in de nieuwe bedeling.

Hier wordt het *ten volle* vervuld, want dit Jeruzalem heeft open poorten *naar alle zijden*. Ze rusten dan ook op de fundamenten, die *Christus* gelegd heeft en waarop geschreven staan de namen van de twaalf apostelen (Openb. 21:14). Het zijn de fundamenten die spreken van het eeuwig welbehagen en van de kracht van de genade. In dit Jeruzalem overwint het geloof, dat in Achabs dagen verloochend werd, het geloof, dat geen kracht van beneden en geen geweld van de sterke mens deze stad beveiligen kan, maar alleen de grote kracht van de Koning, Die door Zijn onoverwinnelijke legerscharen een sterkere beveiliging biedt bij open poorten, dan menselijke macht in toegegrendelde poorten ooit kan bieden. Hier is alleen nog maar de roem in Hem, Die in de beveiliging van Zijn onderdanen dagelijks de kracht bewijst *van Zijn genade*. Dus leven de burgers van deze stad *door het geloof alleen*.

Zo blijft om Christus' wil het opschrift boven de toegangspoort van het *eeuwige* Kanaän: "*Verkregen als gave van Gods welbehagen alleen door het geloof*." Maar wie de erger-

⁴ S. Greydanus: Openbaring ed. Bottenburg, p. 422. (Cursivering van mij).

nis van dit opschrift niet verdragen kan, zal in het oordeel, dat over hem komt, deze eeuwige waarheid alleen maar kunnen bevestigen, dat *de rechtvaardige alleen door het geloof zal leven*.

Wordt vervolgd.

© Familie Van 't Veer.

Colofon

Grace for Grace is het online magazine van uitgeverij Ready Writer en verschijnt 6 keer per jaar. Doel van de uitgave is het stimuleren van het lezen van de Bijbel met een nadruk op het zoeken naar toepassingen die gebaseerd zijn op exegese, dus vanuit een beschouwing van bijbelgedeelten in hun literaire en historische context en in de lijn van Gods heilsgeschiedenis en -toekomst. Ready Writer heeft geen ver- bintenis met specifieke christelijke gezindten maar weet zich in onverbreekelijke eenheid verbonden met de ene Gemeente van Jezus Christus. De uitgeverij zoekt daarom ook de dia- loog met de totale gemeenschap van gelovigen in Christus, ter bemoediging, aansporing en correctie, tot de wederkomst van onze Verlosser Jezus Christus.

Grace for Grace is onderdeel van het jaarabonnement **Grace for Grace Top**, dat naast toegang tot het magazine een licentie geeft op alle liederen die door Ready Writer worden uitgegeven. Zowel het magazine als de liederen worden gepubliceerd op de website van de uitgever, maar zijn ook als losse onderdelen te downloaden. Vraag de uitgever naar de voorwaarden. Het jaarabonnement Grace for Grace Top kost € 17,50.

Redactie

Hugo en Elizabeth de Jong
service@readywriter.nl
readywriter.nl

De inhoud van online magazine Grace for Grace is rechten- vrij, tenzij in artikelen verwezen wordt naar de auteurs- rechten.

Beeldverantwoording

cover pexels.com, Elina Sazonova, 1914984
pag. 3 AdobeStock_99451046
pag. 7 AdobeStock_196346141
pag. 15 Foto Ready Writer
pag. 19 Elijah Taken to Heaven, gravure van F. Philippoteaux in *Recognition of Our Friends in Heaven*, P. Anstadt, D. D. (editor)